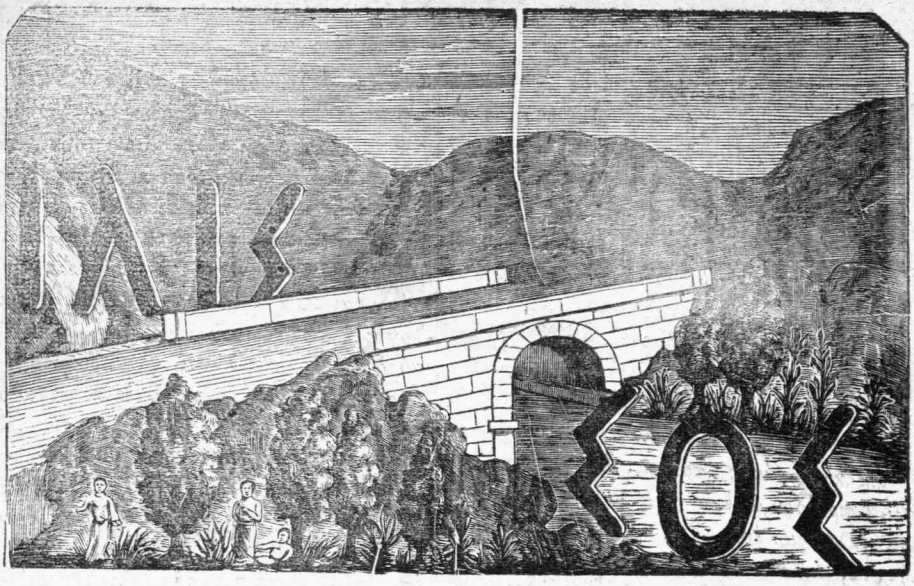

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον δὶς τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, 30 Μαρτίου 1871. || ΕΤΟΣ Γ'.—ΦΥΛΛ. ΚΒ'.

ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΑΡΒΙΝ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΛΛΟΙΩΤΟΥ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ.

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολ. Συλλόγῳ Παρνασσῷ).

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλ. Κ'. καὶ ΚΑ'.)

Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀρχικὴν μορφὴν ἔδωκεν πνοὴν ὁ πλάστης. Πάντες οἱ ὀπαδοὶ τοῦ μεγαλοφυοῦς τούτου ἀνδρὸς κατακαίνουσι τὸν τρόπον τῆς λύσεως τοσοῦτον σοβαροῦ ζητήματος, ὅπερ ἔποεπε νὰ λύσῃ διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου, δι' ἧς ἐπραγματεύθη καὶ τὸ περὶ ἀλλοιωτοῦ τῶν εἰδῶν, μηδόλως εἰσάγων Θεὸν ἀπὸ μηχανῆς· ἀλλὰ τὴν ἀπόπειραν ταύτην δικαίως ἀποδίδουσιν εἰς τὴν αἰφνίδιον ἀνάμνησιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ Δάρβιν μεσουρανῶν ἐν τῇ θεωρίᾳ, αἴφνης ἐνεθυμήθη ὅτι εἶναι Ἄγγλος, καὶ ὅτι ἀπεστήθιζεν ἄλλοτε τὸ *ἱερὸν βιβλίον*.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ὁ Δάρβιν ἔφερε μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου τὰ πράγματα καὶ ἐσταμάτησεν ἐνδοιάσας, οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ δὲν ἐδειλίασαν νὰ χωρήσωσι μέχρις ἄκρων. Οὔτε ἠθέλησαν ν' ἀναμίξωσι τὸν Θεὸν, ὅταν ἐρευνῶσι τοὺς νόμους καὶ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως· διότι ἄλλως, ἀδύνατος πᾶσα περαιτέρω ἔρευνα. Εἶπον λοιπὸν ὅτι ἡ ἀρχικὴ αὕτη ὀργανικὴ μορφὴ ἦτο *φυσικὸν ἀποτέλεσμα* δυνάμεων φυσικῶν. Εἰς τοῦτο συνίσταται τὸ πολύκροτον ζήτημα τῆς *αὐτομάτου γεννήσεως* ἢ *αὐτογονίας* (génération spontanée). Ἐὰν ἡ αὐτογονία ἐξακολουθῇ σήμερον ὑφισταμένη ἢ μὴ, εἶνε ζήτημα. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ζωῦφια, καλούμενα *ἐγχυματικὰ*, ἀναφαίνονται κατὰ χιλιοστύας ἐν ὕδατι περιέχοντι ὀργανικὰς ὕλας. Τῶν παρατηρητῶν οἱ μὲν διατείνονται ὅτι διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἀνακαλύπτουσιν

ἐν τῷ ὕδατι ἢ τῷ ἀέρι ὠάρια, οἱ δὲ ἀπαντῶσιν ὅτι πολλάκις μάτην ἐζήτησαν διὰ τοῦ μικροσκοπίου τοιαῦτα ὠάρια ἢ σπέρματα, καὶ ὅμως εἶδον πληθὺν ἐγχυματικῶν γεννωμένων.

Ὁ Haeckel μετατίθησιν ἀπωτέρω τὸ ζήτημα, λέγων ὅτι ὑπάρχουσιν ὄντα ἀπελέστερα τῶν ἐγχυματικῶν, ὄντα συγκείμενα ἐκ μικρῶν κύστεων καὶ βλέννης, ἄνευ τινὸς μορφῆς σαφοῦς, ἄνευ πυρῆνος καὶ ὀργάνων, τρεφόμενα δι' ἐξωτερικῆς ἀπορροφήσεως, συστελλόμενα καὶ διαστελλόμενα βραδέως καὶ ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ *ριζόποδα* (τῆς τάξεως τῶν πρωτοζώων), ἅτινα, καίπερ μεταξὺ τῶν τῆς κατωτάτης τάξεως, δεικνύουσιν ἤδη βαθμίδα προόδου, ὡς ἔχοντα τιτανῶδες ὄστρακον. Ταῦτα καλεῖ *μονήρη*, διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν ἁπλότητα, καὶ πιστεύει ὅτι ἀνεφάνησαν αὐτομάτως ἐκ τῆς συνθέσεως ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὑδρογόνου καὶ ὀξυγόνου. Ἡ αὐτογονία λοιπὸν ἐὰν ὑπάρχῃ, ὑπάρχει μόνον διὰ τὰ *μονήρη*· πᾶς δὲ ἄλλος ὀργανισμὸς τελειότερος δύναται νὰ παραχθῇ ἐκ τῶν μονήρων, οὐχὶ δὲ αὐτομάτως. Οὕτω τὸ ζήτημα τῆς αὐτογονίας, περιοριζόμενον εἰς μόνην τὴν πρώτην βαθμίδα τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου, εὐνόητον καὶ εὔλυτον καθίσταται. Τίς δὲν φαντάζεται τοὺς ἀπείρους χημικοὺς συνδυασμοὺς τοὺς γενομένους κατὰ τὴν βραδεῖαν μεταβολὴν τῆς γῆς ἀπὸ ἀεριώδους εἰς στερεάν, ὥστε οὗτοι εἰς δεδομένας περιστάσεις νὰ παράξωσι τὰ πρῶτα ἀτελέστατα ἴχνη τῆς ζωῆς; Σήμερον ἀμφιβάλλουσι πολλοὶ ἐὰν ἡ αὐτογονία ἐξακολουθῇ ἔτι, ἀλλὰ δόκιμοι φυσιολόγοι πιστεύουσιν ὅτι ἡ ἐπιστήμη θὰ παρέξῃ ἴσως ἡμέραν τινὰ μέθοδον ἀσφαλῆ πρὸς λύσιν ἀναμφισβήτητον τῆς ἐνδελεχείας αὐτῆς. Ἀλλὰ δύναταί τις νὰ ἐρωτήσῃ πῶς ἡ ὀργανικὴ ὕλη, ἐξ ἧς μορφοῦνται τὰ πρῶτα ταῦτα πλάσματα, προέρχεται ἐκ τῆς ἀνοργάνου, ὅταν γινώσκωμεν ὅτι ἡ ὀργανικὴ ὕλη, ὅπως ὑπάρξῃ, πρέπει νὰ παραχθῇ διὰ τῆς ἐνεργείας ὄντος ὀργανικοῦ; Ἡ ἔνστασις αὕτη ἰσχυρὰ πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων, σήμερον αἴρεται ὅλως· διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι πολλὰ συστατικὰ ἀνοργάνου σώματος λαμβάνονται χημικῶς ἐξ ἀνοργάνων· οἷον οἰνόπνευμα, ζάκχαρι, ὀξαλικὸν ὀξύ, λῖπος, λεύκωμα χονδρῶδες, ἰνῶδες, πάντα ἅτινα χθὲς καὶ πρώην ἐνόμιζον ὅτι μόνον τῇ ἐνεργείᾳ ὀργανικοῦ σώματος λαμβάνονται. Ὅ,τι λοιπὸν ἐν τῷ χημείῳ κατορθοῖ ὁ χημικός, τί δὲν κατορθοῦται ἐν τῷ μεγάλῳ χημείῳ τῆς φύσεως;

Ἡ θεωρία τοῦ Δάρβιν συμπληρωθεῖσα οὕτως ὑπό τε ἄλλων ὀπαδῶν καὶ τοῦ Buchuer, ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ ὁποίου ἐρανιζόμεθα πάντα ταῦτα, καταφέρει θανάσιμον πληγὴν κατὰ τῆς *τελεολογίας*, ἥτις διδάσκει ὅτι πάντα τὰ ἐνόργανα ἐπλάσθησαν πρός τι τέλος καὶ ὅτι ἕκαστον ὄργανον ὥρισται πρός τινα χρῆσιν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ. Εἴδομεν πῶς ἐντελέστερα ὄργανα παράγονται ἐξ ἀτελεστέρων διὰ τῆς φυσικῆς διαλογῆς ἢ τῶν ἐξωτερικῶν ἀναγκῶν, καὶ πῶς τὸ αὐτὸ ὄργανον ἀπόλλυσι τὸν προορισμόν του διὰ τῆς μὴ χρήσεως ἢ τῆς βαθμιαίας μεταβολῆς τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ τελειοτέρῳ ὀργανισμῷ οἱ φυσιολόγοι, ἀκριβολογοῦντες, δύνανται νὰ εὕρωσι πολλὰ πεοιττὰ ἢ ἐπιβλαβῆ. Τί σημαίνουσι π. χ. οἱ μαστοὶ εἴς τινα ἄρρενα ζῶα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον; μὴ δὲν εἶνε ἐπιβλαβὲς τὸ κέντρον τῆς μελίσσης καὶ τῆς σφηκός, ἀφ οὗ ἐπιφέρει ἅμα τῇ χρήσει τὸν θάνατον αὐτῶν; Οἱ γυμνὴν τὴν κεφαλὴν ἔχοντες γῦπες θεωροῦνται ὑπὸ τῶν ἀξιούντων νὰ εὑρίσκωσι πανταχοῦ τὴν ἄμεσον πανσοφίαν τοῦ δημιουργοῦ, καταλληλότατοι εἰς τὸ εἶδος τῆς τροφῆς ἤτοι εἰς τὸ σπαράττειν καὶ τρώγειν πτώματα. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰνδιάνος (κοῦρκος) ἔχει γυμνὴν τὴν κεφαλὴν καὶ ὅμως κοκκοφαγεῖ. Αἱ ῥαφαὶ τοῦ κρανίου τῶν θηλαστικῶν κινοῦσι τὸν θαυμασιόν, ὡς ἐπίτηδες γενόμεναι πρὸς εὐκολίαν τοῦ τοκετοῦ· ἀλλ' αὗται ἀνεκαλύφθησαν καὶ εἰς τὰ κρανία νεογνῶν ἑρπετῶν καὶ πτηνῶν γεννωμένων ἐξ ᾠοῦ.

Καὶ πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ἐνστίκτου ζώων τινῶν δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐπικληθῶμεν τὴν ἐπικουρίαν τῆς ἀφελοῦς τελεολογίας. Τὰ ἐκτοπιστικὰ π. χ. πτηνὰ ἔλαβον τὴν ἕξιν ταύτην ἐκ τοῦ ἐκτάκτου ψύχους τοῦ χειμῶνος, ὅστις δριμὺς ἐπήρχετο εἴς τινας ἐποχάς· τὰ πτηνά, ὡς εὐκίνητα, φυσικῶς ἔτευγον πρὸς κλίματα ἧττον ψυχρά, ὁ δὲ φυσικὸς ἔρως πρὸς τὸν τόπον τῆς γεννήσεως ὡδήγει ταῦτα ἐκεῖ ἅμα τῷ ἔαρι· τοῦτο ἐπαναληφθὲν πολλάκις ἐγένετο ἕξις, ἥτις καθίσταται, ὡ εἴπομεν, κληρονομική. Ἡ χειμερία νάρκη ζώων τινῶν ἔχει τὴν αὐτὴν ἀρχήν· τὸ ψῦχος δριμὺ γινόμενον ἐπί τινας ἡμέρας καὶ βαθμηδὸν δεινοτέρον κατὰ τὰ ἐπιόντα ἔτη, ἠνάγκαζε ταῦτα, ὡς δυσκίνητα, νὰ καταφύγωσιν εἰς ἄντρα ὅπου ἐκοιμῶντο διά τε τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ἥττονα αἴσθησιν τῆς πείνης· οὕτω ὁ ὕπνος κατέστη νάρκη, ὁ δὲ ὀργανισμὸς βαθμηδὸν ἐγένετο κατάλληλος νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐπὶ

μῆνας ἔλλειψιν τροφῆς. Ἀλλὰ πόσα κατεστράφησαν μέχρις οὗ συμμορφωθῶσι τῷ εἴδει τούτῳ τῆς ζωῆς!

Ἐνστάσεις κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ Δάρβιν.

Αὐτὸς ὁ Δάρβιν προεῖδε καὶ ἀνήρεσεν ὅλας τὰς ἐνστάσεις, ἃς κατ' αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ φέρωσι.

Πρώτη καὶ κυριωτέρα ἔνστασις. Ἐὰν πάντα τὰ ὄντα πράγματι παρήχθησαν τὰ μὲν ἐκ τῶν δὲ διὰ βαθμιαίας ἀναπτύξεως, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν ἀναρίθμητοι μεσολαβοῦντες τύποι ἢ βαθμοὶ μεταβατικοί, ὧν ἴχνη ἀνάγκη νὰ εὑρίσκωνται ὑπὸ τὴν γῆν· ἀλλ οὔτε ὑπάρχουσι τοιαῦτα οὔτε εὑρέθησαν.

Εἰς τὴν ἔνστασιν ταύτην ἀντιτάσσει:

1.) Ἡ βεβαίωτις αὕτη δὲν εἶνε καθ ὅλα ἀκριβής· διότι γινώσκομεν πολλὰς μεσολαβούσας μορφὰς καὶ νέαι ἀνακαλύπτονται σχεδὸν καθ' ἑκάστην, καὶ ἰδίως μεταξὺ τῶν *κοχλιοφόρων*, ἅτινα, χάρις τῇ πετρώδει αὐτῶν περιβολῇ, διασώζονται ἀσφαλέστερον καὶ δίδουσιν ἡμῖν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ βλέπωμεν σειρὰν μεγάλην βαθμιαίων ἀναπτύξεων· ἐὰν τῆς σειρᾶς ταύτης διεσώζοντο μόνα τὰ δύο ἄκρα, τίς ἤθελε πιστεύσει εἰς τὴν ἀλληλογένειαν αὐτῶν; Μεταξὺ τοῦ *μαστόδοντος* (εἴδος ἐλέφαντος, ἀρχαιοτάτου) καὶ τοῦ σημερινοῦ ἐλέφαντος εὑρέθησαν 26 μεσολαβοῦντες τύποι, ὧν εἷς καὶ ὁ Μαμμούθ· τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ ῥινόκερω. Ὁ Ἄγγλος Ὄβεν ἀνεκάλυψε πολλὰ μεσολαβούσας μορφὰς ἀπολελιθωμένας, μεταξὺ τῶν μηρυκαζόντων καὶ τῶν παχυδέρμων, οὕτως ὥστε ἐκλείπει ἡ μεταξὺ καμήλου καὶ χοίρου ἀπόστασις. Ἡ δὲ ἀνακάλυψις τῆς archaeoptric mcrurus ἐπεκύρωσε τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πτηνὰ ἐκ κοινοῦ ἕλκουσι τὸ γένος· τὸ πτηνὸν τοῦτο, μήκους ἑνὸς ποδὸς καὶ ὀκτὼ δακτύλων, ἔχει οὐρὰν ὁμοίαν τῇ τῆς σαύρας, ἔχουσαν μῆκος ἕνδεκα δακτύλων καὶ 20 σπονδύλους, ἀφ' ὧν ἑκάστου ἐφύετο δυὰς πτερῶν, ἐν ᾧ ἐν γένει τὰ σημερινὰ πτηνὰ ἔχουσιν οὐρὰν ἐκ 5 ἕως 9 σπονδύλων, ὧν ὁ τελευταῖος μόνον φέρει πτερά. Ὁμοίως ὁ ὀρνιθόρυγχος συνδέει τὰ πτηνὰ τοῖς θηλαστικοῖς· Ὁ Gaudry ἀνεκάλυψεν, ἐν Πικέρνῃ τῇ Ἀττικῇ, πολλὰ ἀπολιθώματα ζώων περιέργων, ὧν τινα ἀποδεικνύουσι τὴν ἑνότητα πολλῶν μαστοφόρων συγγενῶν ἢ ἄλλων πολὺ ἀπεχόντων ἀπ' ἀλλήλων· οἷον ἄρκτου καὶ κυνός, ἵππων καὶ χοίρου. Ὁ δὲ ἐν Ἀμερικῇ ζῶν *τάπειρος* ἀποτελεῖ τὸν κρίκον τὸν συνδέοντα τὸν ἐλέφαντα μετὰ τοῦ χοίρου.

Σφάλλουσιν ὅμως οἱ φρονοῦντες ὅτι πρέπει νὰ εὑρίσκηται πάντοτε ζῶον ἑνοῦν δύω εἴδη ὑπάρχοντα· διότι, δυνατὸν πολλάκις νὰ κατάγωνται ἀμφότερα ἔκ τινος κοινοῦ προπάτορος, οὐχὶ δὲ τὸ ἓν ἐκ τοῦ ἄλλου. Οὕτως, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος καὶ ὁ ἵππαγρος (zebra) κατάγονται μᾶλλον ἐκ κοινῆς ῥίζης καὶ οὐχὶ ἐξ ἀλλήλων.

Ἀντιτάσσει 2), τὴν ἀτέλειαν τῆς παλαιοντολογίας· διότι ὀλίγιστα μέρη τῆς γῆς ἠρευνήθησαν καὶ ὀλίγα δυνατὸν νὰ ἐρευνηθῶσιν, ἀφ' οὗ ἡ θάλασσα καλύπτει σήμερον πολλὰς τερπνὰς ἄλλοτε πεδιάδας· καὶ διότι ἐξαιρετικαὶ περιπτώσεις ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀπολίθωσιν.

3). Ἡ διάρκεια τῶν μεσολαβούντων τύπων ἦτο ἀσθενεστέρα πάντοτε· διότι ὁ χρόνος τῆς ἀλλαγῆς τῶν ἐξωτερικῶν ὅρων τῆς ζωῆς εἶνε βραχύτερος ἐκείνου, καθ' ὃν οἱ τύποι μονιμοποιηθέντες ζῶσιν ἀμετάβλητοι, ἐφ' ὅσον ἁρμονικῶς εὑρίσκονται μετὰ τῶν πέριξ. Π. χ. γινώσκομεν ἀκριβῶς ὅτι μεταξὺ τῆς σπηλαίας ἄρκτου καὶ τῆς σημερινῆς τρία εἴδη ἐμεσολάβησαν ἀλλ' ὅμως σπανιώτατα λείψανα αὐτῶν εὑρίσκομεν, ἐν ᾧ σκελετοὺς τῆς σπηλαίας ἄρκτου καθ' ἑκάστην ἀνακαλύπτομεν. Εἴπομεν δὲ ὅτι ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ ἀναλόγων εἰδῶν εἶνε μείζων, ἄρα καταστρεπτικώτερος διὰ τοὺς μεσολαβοῦντας τύπους.

Δευτέρα ἔνστασις. Πῶς, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἀλλοιοῖ ὁ χρόνος, ἐξηγεῖται ἡ ὕπαρξις ὀργανισμῶν στασίμων ἀρχαιοτάτων, οἷον τῶν κατωτέρων μαλακίων;

Ὁ Δάρβιν ἀπαντᾷ, ὅτι ἡ ἁπλότης τῶν ὀργανισμῶν, ἄρα καὶ ἡ ἐλαχίστη αἰσθητικότης αὐτῶν, πρὸς δὲ καὶ ἡ μονοτονία τῶν περικυκλούντων αὐτὰ ὅρων τῆς ὑπάρξεως, δικαιολογοῦσιν ἱκανῶς τὴν στασιμότητα ταύτην· ἄλλως τε, προσθέτει, μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἡ φύσις ἐνεργεῖ διηνεκῶς καὶ ὅτι, πιθανώτατα, πολλὰ ὄντα τῆς κατωτάτης τάξεως προοδεύοντα, φθάνουσιν εἰς τὴν βαθμίδα τῶν μαλακίων.

Ὡς πρὸς τὰ αἴτια τῶν ἀλλοιώσεων, εὐλογωτέρας ἐνστάσεις δύναταί τις ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ Δάρβιν. Μέμφονται αὐτῷ ὅτι μικρὰν σημασίαν δίδει εἰς τὴν *ἄμεσον ἐπίδρασιν τῶν ἐξω-*

τερικῶν ὅρων τῆς ζωῆς (οἷον κλίμα, ἔδαφος, τροφή, ἀήρ, φῶς, θερμότης), περὶ ἧς ὀλίγα λέγει, προτιμῶν ὑπὲρ πάντα τὴν *φυσικὴν διαλογήν*. Περὶ τῆς *μεταναστεύσεως τῶν πτηνῶν καὶ φυτῶν*, ἐπίσης ὀλίγα λέγει, ἐν ᾧ αὕτη συντείνει πολὺ εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς· γίνεται δὲ ἡ μετανάστευσις ἐκ λιμοῦ, ἢ αἰφνιδίου μεταβολῆς τοῦ κλίματος, ἢ ἐξώσεως ζώων τινῶν ὑπ' ἄλλων, ἢ καὶ τυχαίως. π. χ. ὁ ἄνεμος φέρει σπόρους εἰς μέρει ἀπώτατα καὶ εἰς κλίματα διάφορα. Ἔχομεν παραδείγματα πρόσφατα περὶ αὐτῆς· οἱ Ἄγγλοι τῆς Αὐστραλίας καὶ Ἀμερικῆς διαφέρουσιν ἐπαισθητῶς τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ διαμενόντων, ὀλίγαι δὲ ἑκατονταετηρίδες ἤρκεσαν πρὸς τοῦτο. Οἱ εἰς Ἀμερικὴν μετενεχθέντες Αἰθίοπες βελτίονες κατέστησαν κατά τε τὸ πνεῦμα καὶ τὴν μορφήν. Ἐν Περσίᾳ, ὅλα τὰ μαστοφόρα, καὶ αὐτὰ τὰ ἔξωθεν εἰσαγόμενα, ἀποκτῶσι λευκὰς καὶ μακρὰς τρίχας. Αἱ γαλαῖ αἱ μετενεχθεῖσαι εἰς Παραγουάνην τοσοῦτον μετεβλήθησαν, ὥστε δυσκόλως ὀχεύονται μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν. Τὸ χρῶμα ἐν γένει τοῦ δέρματος τῶν ζώων ἐξαρτᾶται ἀναμφισβητήτως ἐκ τοῦ πέριξ χώρου· τὰ ἀμμόβια ἔχουσι τὸ χρῶμα τῆς ἄμμου· τὰ ἐπὶ φύλλων δικιτώμενα γίνονται πράσινα· τὰ ἐπὶ κορμοῦ δένδρων λαμβάνουσι τὸ χρῶμα τοῦ φλοιοῦ· τὰ ἐν ταῖς διακεκαυμέναις ζώναις ἔχουσι χρώματα ζωηρά, τὰ ἐν ταῖς κατεψυγμέναις εἰσὶν ὠχρὰ ἢ λευκά. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου αἱ ἐξωτερικαὶ μεταβολαὶ μείζονα ἀποτελέσματα ἐπιφέρουσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἄλλα μέσα πρὸς ἀλλοίωσιν εὐλόγως προβάλλωνται, οὐδὲν ἐκ τούτου ἡ θεωρία τοῦ Δάρβιν πάσχει, ἀλλ' ἔχει τὴν δόξαν πάντοτε ὅτι ἠνέωξεν ἀσφαλῆ ὁδὸν πρὸς διευκρίνησιν τοῦ δυσκολωτέρου τῶν ζητημάτων, καὶ ὅτι περιέλαβεν ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν βαθμιαίαν πρόοδον καὶ ἀλληλουχίαν ὅλου τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου, ὃν μέχρις ἐσχάτων ἐξήταζον οἱ φυσιοδίφαι, προσκολλούμενοι εἰς τὰ μέρη τοσοῦτον, ὥστε ἠδυνάτουν νὰ περιλάβωσι τὸ ὅλον δι' ἑνὸς βλέμματος καὶ κατανοήσωσι τὴν σχέσιν τῶν μερῶν πρὸς ἄλληλα.

Ἐφαρμογὴ τῆς θεωρίας τοῦ Δάρβιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Συνειθίσαμεν νὰ θεωρῶμεν ὑμᾶς αὐτοὺς τοσοῦτον διαφέροντας τῶν λοιπῶν ζώων, ὥστε πολλοὶ ἀπαθῶς ἀκολουθοῦντες τὴν θεωρίαν μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου, αἴφνης ἴσως μεταβάλωσιν εἰς ἀγανάκτησιν ἢ περιφρόνησιν τὴν τέως ἀπάθειαν, προκειμένου νὰ ὑπαινιχθῶμεν τὴν μετὰ τετραπόδων συγγένειαν τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τούτους ὑπομιμνήσκομεν τοὺς λόγους τοῦ Huxley διασήμου Ἄγγλου φυσιολόγου· οὗτος πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ὀξώνης (Oxfort) καταγγέλλοντα ἐν πλήρῃ συνεδριάσει τὴν θεωρίαν τοῦ Δάρβιν ὡς ἐναντίαν τῇ θρησκείᾳ, εἶπε: «Προτιμῶ, Κύριε, νὰ ἔχω προπάτορα πίθηκον τελειοποιήσιμον ἢ ἄνθρωπον χρώμενον τῷ πνεύματι πρὸς περίγελων τῆς ἀληθείας.» Ὁ ὅμιλος τῶν σοφῶν ἐπικροτήσας, ἐδέχθη ὡς ὀρθὰς τὰς ἰδέας τοῦ Δάρβιν, τινὲς δὲ αὐτῶν ἀπῄτησαν πλείονας διασαφήσεις καὶ ἐρεύνας.

Ἡ ἀνατομία καὶ ἡ φυσιολογία καταδεικνύουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατέχει τὸν ὕψιστον βαθμὸν τοῦ τύπου τῶν σπονδυλωτῶν· τὰ λοιπὰ ζῶα ἀπέχουσιν αὐτοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· ἀλλ' ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν συγγενεστέρων εἰδῶν δὲν φαίνεται τόσον μεγάλη ὅσον μεταξύ τινων μαστοφόρων. Τοῦτο ἀναγνωρίσας ὁ Λιναῖος, κατέταξεν εἰς τὴν τάξιν τῶν *πρωτευόντων* (primates) τὸν ἄνθρωπον, τὸν πίθηκον καὶ τὸν ἡμιπίθηκον, καίτοι ἐπίστευε μετὰ τῶν πολλῶν εἰς τὸ ἀναλλοίωτον τῶν εἰδῶν. Ἔγραψε δὲ τὰς ἑξῆς ἀξιοσημειώτους λέξεις. «Πολλοὶ ἴσως νομίζουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος διαφέρει τοῦ πιθήκου ὅσον ἡ ἡμέρα τῆς νυκτός· ἀλλ' ἐὰν οὗτοι παραβάλωσι τὸν πεπολιτισμένον Εὐρωπαῖον πρὸς τὸν Ὀττεντῶτον τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, δυσκόλως θὰ πεισθῶσιν ὅτι ἔχουσιν ἀμφότεροι τὴν αὐτὴν καταγωγήν· ὁμοίως δὲν θὰ πεισθῶσιν ὅτι ἡ Κυρία τῆς Αὐλῆς καὶ ὁ ἀπαίδευτος ὀρεσίβιος ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος.» Οἱ πλεῖστοι τῶν ζωολόγων ἐσφαλμένως ἀκολουθοῦσι τὴν ἄστοχον διάκρισιν τοῦ Βλουμενπαχ εἰς *δίχειρα* καὶ *τετράχειρα*. Ἡ ἀνατομικὴ ἐξέτασις τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀνθρωπομόρφου πιθήκου, κατὰ τὸν Huxley, μᾶς πείθει περὶ τῆς ἐντελοῦς σχεδὸν ὁμοιότητος τῶν *ἄκρων* παρ' ἀμφοτέροις· τὰ ὀπίσθια ἄκρα τοῦ *γορίλλου* εἰσὶ πόδες ἔχοντες τὸν μέγαν δάκτυλον εὐκίνητον ὡς ἀντίχειρα. Ἀλλ' ἐὰν ἡ μικρὰ αὕτη παραλλαγὴ ἤρκει πρὸς ἀνακήρυξιν ἰδίας τάξεως, τότε ἔπρεπε νὰ διακρίνωμεν ἑτέραν τάξιν διὰ τὸν Οὐραγγουτάγγον, οὗτινος οἱ πόδες διαφέρουσι τῶν τοῦ γορίλλου

ἔτι πλέον. Γερμανὸς ἀνατόμος, ὁ Schaafhansen, ὁμολογεῖ ὅτι οἱ πόδες τοῦ γορίλλου εἰσὶ καὶ πόδες καὶ χεῖρες, καὶ ὅτι ἡ στάσις καὶ τὸ βάδισμα αὐτοῦ εἶναι μεταξὺ τῆς ὀρθίας στάσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ὁριζοντίου τῶν λοιπῶν τετραπόδων, ἡ δὲ μετάβασις ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ γίνῃ ἢ διὰ τοῦ γορίλλου. Ἐὰν οἱ πίθηκοι οὗτοι μὴ ἔζων εἰς δένδρα, θὰ περιεπάτουν ὡς ἡμεῖς. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄγριοι βιοῦντες ἐν δένδροις, ἔχουσι τὸν μέγαν δάκτυλον τοῦ ποδὸς ὡς ἀντίχειρα· π. χ. οἱ νέοι Καληδόνιοι καὶ οἱ αὐτόχθονες τῶν Φιλιππίνων, οἵτινες ἀναρριχῶνται εἰς δένδρα μετὰ θαυμαστῆς δεξιότητος καὶ ἐπιλαμβάνονται τῶν κλάδων διὰ τοῦ ποδὸς ὡς διὰ τῆς χειρός. Οἱ Μαλαῖοι τῆς Τάβας ἔχουσι κλίσεις τινὰς πιθήκων· οἷον, κοιμῶνται ἐκκρεμεῖς, στηριζόμενοι διὰ τῶν χειρῶν ἢ τῶν ποδῶν, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀσθένειαν τὴν καλουμένην laeta, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ μιμεῖσθαι ὅ,τι βλέπει ὁ ἀσθενής· οὐδέποτε δὲ ἰλλιγγιῶσιν, ὡς οὐδὲ οἱ πίθηκοι.

Ἡ ὀδοντοφυΐα τοῦ γορίλλου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ αὐτὴ κατά τε τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀδόντων καὶ τὸ εἶδος, ἐκτὸς ἐπουσιωδῶν διαφορῶν ὡς πρὸς τὸ μέγεθος· μάλιστα ἡ τῶν παίδων ὀδοντοφυΐα ἐστὶ σχεδὸν ἡ αὐτὴ τῇ τοῦ πιθήκου. Ἡ αὐτὴ ὁμοιότης ὑπάρχει κατὰ τὰ τρία αἰσθητικὰ ὄργανα τῆς ὁράσεως, τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ἁφῆς. Ὡς πρὸς τὸν ἐγκέφαλον μεγάλη συζήτησις ἐγερθεῖσα κατέληξε μετ' ἀκριβεῖς ἀνατομικὰς ἐρεύνας, στηριζομένας ἐπὶ πραγμάτων καὶ οὐχὶ ἐπὶ μαρτυριῶν περιηγητῶν, οἵτινες πολλοὺς δυστυχῶς παρεπλάνων ἄλλοτε, εἰς τὴν κατάδειξιν ὅτι αἱ αὐταὶ διαιρέσεις ὑπάρχουσι παρ' ἀμφοτέροις. Ὡς πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ κρανίου ὑπάρχει διαφορά. Πολλὰ κρανία ἀνθρώπων καταμετρηθέντα εὑρέθησαν ἔχοντα, τὰ μὲν μεγιστα ἐμβαδὸν 114 κυβικῶν δακτύλων, τὰ δὲ ἐλάχιστα 63· τινὲς βεβαιοῦσιν ὅτι ὑπάρχουσι κρανία Ἰνδῶν 46 μόνον δακτύλων. Τὸ τοῦ γορίλλου δὲν ὑπερβαίνει τὰ 34· ἀλλ' ἡ διαφορὰ τούτου ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἀνθρωπίνου κρανίου δὲν ὑπερβαίνει τὴν μεταξὺ ἐλαχίστου καὶ μεγίστου ἀνθρωπίνου κρανίου διαφοράν. Οἱ ἕλιγμοὶ τοῦ ἐγκεφάλου διαφέρουσι κατὰ τὰ διάφορα εἴδη τῶν πιθήκων· οἱ τοῦ Σεμπανζὲ καὶ Οὐραγγουτάγγου εἰσὶν ὡς καὶ οἱ τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾧ εἶνε λεῖος ὁ ἐγκέφαλος τῶν κατωτέρων πιθήκων. Τὰ καταμήνια καὶ ὁ παρθενικὸς ὑμὴν ὑπάρχουσι παρὰ τοῖς θήλεσι τῶν πιθήκων· τούτων οἱ μὲν ἔχουσι τὰ καταμήνια ἑκάστην τετάρτην ἑβδομάδα, οἱ δὲ δὶς μόνον τοῦ ἔτους. Ἀκοῦσι ταῦτα ὅπως εἴπωμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι αἱ ἀνατομικαὶ διαφοραί, μεταξὺ διαφόρων πιθήκων, εἰσὶ μείζονες ἢ αἱ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀνθρωποειδοῦς πιθήκου.

Ἀλλ' οἱ ὑπὸ τῆς ἀνατομικῆς ἀκριβολογίας ἡττώμενοι ἔχουσιν ἑτοίμους καὶ ἄλλας φράσεις ἀγανακτήσεως. Πῶς τολμᾶτε νὰ συγκρίνητε, κράζουσι, τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ὁρμέμφυτον τοῦ πιθήκου, τὸν ἐφευρετικὸν νοῦν ἐκείνου πρὸς τὴν ἄνοιαν ζώου, ὅπερ εὑρίσκον τυχαίως πυρὰν εὐχαρίστως θερμαίνει τὰς χεῖρας παρ' αὐτῇ καὶ παρακάθηται μέχρις οὗ σβεσθῇ καὶ ὁ τελευταῖος σπινθὴρ, χωρὶς νὰ σκεφθῇ νὰ ἐπιθέτῃ νέα ἐναύσματα; Δυστυχῶς, ὑπάρχουσιν ἔτι ἐπὶ γῆς πολλοὶ ἀνθρωπίνην μορφὴν ἔχοντες, ἀλλὰ ζῶντες καὶ σκεπτόμενοι ὡς τὰ ζῶα. Τούτους δέον νὰ συγκρίνωμεν πρὸς πιθήκους, καὶ οὐχὶ τοὺς πεπολιτισμένους, ὅπως ἴδωμεν ποῦ ἔγκειται ἡ περίφημος αὕτη ἄβυσσος ἡ χωρίζουσα τὸ ὁρμέμφυτον ἀπὸ τοῦ λογικοῦ. Ἐὰν ὁ ἐγκέφαλος ἢ τὸ ὄργανον τῆς διανοίας, οὗτος δέον νὰ ἐμπεριέχῃ καὶ παρὰ τοῖς ζώοις τὰ σπέρματα ὅλων τῶν ψυχικῶν δυνάμεων: τὴν βούλησιν, τὴν κρίσιν, τὴν μνήμην, τὴν ἐπαγωγήν. Καὶ πραγματικῶς, τὰ ὡραιότερα αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου ἀπαντῶμεν καὶ εἰς ζῶα τάξεων ὑποδεεστέρων· οἷον τὸν ἔρωτα, τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν χαρὰν, τὴν ὀργὴν, τὴν λύπην, τὸ μῖσος, τὴν στοργήν. Ὅλαι σχεδὸν αἱ πολιτικαὶ καὶ κοινωνικαὶ τάξεις εὑρίσκονται ὡς ἐν σχεδίῳ παρὰ πολλοῖς ζώοις, ἔνια δὲ ὑπερτεροῦσι ἡμᾶς πολλάκις. Οἱ δὲ φιλόσοφοι, οἱ ὀλίγον ἀρεσκόμενοι εἰς πειράματα καὶ ἥκιστα σπουδάζοντες τὴν διανοητικὴν ζωὴν τῶν *ἀλόγων*, ἂς ἐρωτήσωσι τοὺς ἀγραυλοῦντας, τοὺς ποιμένας, τοὺς κυνηγοὺς, ὅπως μάθωσι μέχρι τίνος βαθμοῦ ἐξικνεῖται πολλάκις τὸ νοητικὸν αὐτῶν.

Τὰ ζῶα ἔχουσι καὶ γλῶσσας καὶ κοινωνίας· κτίζουσι τοὺς οἴκους αὐτῶν μετὰ θαυμαστῆς πολλάκις ἐπιτυχίας· ἔχουσι στρατοὺς· πολεμοῦντας φονεύουσιν ἢ ἐξανδραποδίζουσι τοὺς ἐχθρούς· ἔχουσι φυλακὰς καὶ δικαστάς· ἡ δὲ πεῖρα διδάσκει αὐτὰ ὡς καὶ ἡμᾶς, καὶ οἱ γέροντες τυγχάνουσιν ἐνίοτε τῶν αὐτῶν τιμῶν, ὁποίων καὶ παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις ἄλλοτε. Πολλὰ ἐκπαιδεύονται ἐν τῇ μετ' ἀνθρώπων συγχρωτί-

σει, εἰ καί τινες τὴν πρὸς ἐκπαίδευσιν ἀντίστασιν τῶν πλείστων ζώων ὑπολαμβάνουσιν ὡς διακριτικὸν χαρακτῆρα τῆς φύσεως αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχοντος τοῦ πράγματος, μὴ δὲν ἔχωμεν παράδειγμα τοὺς ἀγρίους, οἵτινες ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῶν ἡλικίᾳ δεικνύουσιν εὐμάθειάν τινα καὶ τάσιν πρὸς τὴν πρόοδον, μόλις ὅμως ἔφηβοι γενόμενοι σκυθρωπάζουσι, αἰσθάνονται ἐξεγειρομένην ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀγρίαν τῶν πατέρων των φύσιν, τήκονται ἐν τῇ μετὰ τῶν λευκῶν συναναστροφῇ καὶ ἀποθνήσκουσι; τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει καὶ εἰς τὸν Οὐραγγουτάγγον, ὅστις νέος ὤν, φαίνεται ἥμερος, εὐμαθὴς καὶ ἐπιτήδειος, ἀλλ' ἡλικιούμενος ἐξαγριοῦται καὶ δυσκόλως φέρει τὴν διδαχήν. Μόνοι οἱ Αἰθίοπες ἠδυνήθησαν νὰ βελτιωθῶσιν ἐν Ἀμερικῇ, καὶ οὗτοι ἐν δουλείᾳ, ὅπως τὰ κατοικίδια ζῶα. Εἶνε ψευδὲς τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ ἄνθρωπος μόνος διὰ τῆς γλώσσης ἐκφέρει ἰδέας ἀφῃρημένας· διότι μάτην οἱ γλωσσολόγοι ἐζήτησαν εἰς τὰς ἐν Αὐστραλίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ Πολυνησίᾳ γλώσσας τῶν ἀγρίων, λέξεις ἐκφραζούσας τοιαύτας ἰδέας.

Ἡ διαφορὰ, λοιπὸν, νοητική τε καὶ σωματικὴ, μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λοιπῶν ζώων δὲν εἶνε ἀπόλυτος, ἀλλὰ σχετική· αὐξάνει ὁ πολιτισμός. Αἱ νοητικαὶ δυνάμεις εὑρίσκονται διακεχυμέναι εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ζώων, μείζονα λαμβάνουσαι ἔντασιν κατὰ τὴν κρείττονα διάπλασιν τοῦ ὀργανισμοῦ ἐν γένει καὶ ἰδίως τοῦ ἐγκεφάλου. Οὐσιώδη τινὰ ὄργανα ὁ λάρυγξ, ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὰ ἄκρα, κρεῖττον διαπλασθέντα παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, ἔδωκαν αὐτῷ προτερήματα, ἅτινα κεχωρισμένα τυγχάνουσι παρὰ τοῖς λοιποῖς ζώοις.

Ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνθρωποειδῶν πιθήκων, ὁ μὲν *γορίλλος* ὀρθοβατεῖ κρεῖττον τῶν λοιπῶν, ἔχει σκελετὸν παρεμφερέστερον τῷ ἡμετέρῳ, ὀδοντοφυΐαν καὶ κατασκευὴν τῶν ἄκρων ὁμοίαν· Ὁ *Σεμπανζὲς καὶ Οὐραγγουτάγγος* ἔχουσι κρανίον καὶ ἐγκέφαλον τὰ μάλιστα ὁμοιάζοντα τῷ ἡμετέρῳ· κατὰ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ θώρακος καὶ τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν, ὁ *γίββων*, εἰ καὶ μικρότερος τὸ ἀνάστημα, μᾶς προσεγγίζει μᾶλλον τῶν λοιπῶν. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν καταγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀφ' ἑνὸς τῶν πιθήκων τούτων, ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι ὁ κοινὸς αὐτῶν προπάτωρ ἐστὶ καὶ ὁ τοῦ ἀνθρώπου· ὥστε ὁ χωρισμὸς αὐτῶν κεῖται ἀπωτέρω. Ἀλλὰ τότε βεβαίως θὰ μᾶς ἐρωτήσωσιν ἐὰν εὑρέθησαν τύποι τοιοῦτοι ἀπολελιθωμένοι. Εὐτυχῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεκαλύφθησαν ἐξ εἴδη ἀπολελιθωμένων πιθήκων, καὶ ταῦτα ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου ὀλιγίστη ἐλπὶς ὑπῆρχεν εὑρέσεως τοιούτων, εἰς στρώματα γῆς ἀρχαῖα, ὅτε τὸ κλίμα τῆς Εὐρώπης ἦν θερμότερον. Ἐκεῖ ὅπου αἱ ἀνακαλύψεις τοιούτων ἔσονται πειστικώτεραι, ἤτοι ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ τῆς Ἀφρικῆς, ἐν ταῖς νήσοις Ἰάβας, Βορνὲν καὶ Σουμάτρας οὐδεμία ἔτι ἔρευνα ἐγένετο.

Ὁ Rutimeyer εὗρεν ἐν Ἐλβετίᾳ, σκελετὸν πιθήκου, ἑνοῦντος τὰ τρία διακεκριμένα σήμερον εἴδη τῶν *πλατορρίνων*, *καταρρίνων* καὶ *μάκων*. Ἕτερος δὲ ἀνευρέθη ἐν τοῖς Πυρρηναίοις μείζων τοῦ γοριλλείου σκελετοῦ, παρεμφερέστερος δὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ ὑπὲρ πάντα. Ἑτέρωθεν εὑρέθησαν ἀπολιθώματα ἀνθρώπου, κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη, ἀλλὰ δυστυχῶς τεμάχια μόνον τοῦ ὅλου σκελετοῦ· ἰδίως τὸ περίφημον κρανίον τοῦ Neanderthal καὶ μία κάτω σιαγὼν, ἀμφότερα ὑποδεικνύοντα βαθμὸν ὑποδεέστερον καὶ μᾶλλον προσεγγίζοντα πρὸς τὸν πίθηκον. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων, αἵτινες ἠγέρθησαν ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων τούτων, εἶνε ὅτι, καί τοι μὴ ἀνευρεθέντος ἐκ τοῦ ζητουμένου *ἀνθρωποπιθήκου*, τὸ χάσμα ὅμως μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ πιθήκου ἐσμικρύνθη πολύ.

Ἐπίλογος.

Τοιαύτη ἐστὶ διὰ βραχέων ἡ θεωρία τοῦ Δάρβιν. Ἐὰν ἀπροκαταλήπτως ἀκούσωμεν καὶ ἐννοήσωμεν τοὺς λόγους αὐτοῦ, παριστάμεθα ἀναμφιβόλως θεαταὶ τοῦ καταπληκτικωτέρου τῶν φαινομένων. Ἓν δένδρον γιγαντιαῖον θέλομεν ἴδει μίαν ἔχον τὴν ῥίζαν καὶ κορμὸν διχαζόμενον ἀμέσως ὑπὲρ τὴν γῆν, ἐξαπλοῦν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις τοὺς ἀπείρους αὐτοῦ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα κλῶνας καὶ τὰ ἀμέτρητα αὐτοῦ φύλλα, τὸν δὲ ἄνθρωπον ἱστάμενον εἰς τὴν ὑψηλοτέραν κορυφήν. Ἐὰν οὗτος, φθὰς εἰς τὴν ἐπίζηλον ταύτην θέσιν, μετὰ περιφρονήσεως βλέπῃ τὰ ὑπ' αὐτὸν, οὐδὲ ἀναγνωρίζῃ τὴν συγγένειαν ἑαυτοῦ μετὰ τῶν παρακειμένων καὶ τῶν χθαμαλωτέρων κλάδων, διότι ἀδυνατεῖ νὰ ἴδῃ διὰ μέσου τῶν φύλλων τὴν ἀπωτέρω ἕνωσιν αὐτῶν καὶ τὸν ἀπώτατα κεκρυμμένον κοινὸν κορμὸν, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐσυνείθισε νὰ τείνῃ ἀγερώχως τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν, νὰ νομίζῃ αὐθαδῶς ὅτι πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὴν γῆν. Ἀλλ' εἶνε καιρὸς νὰ ῥίψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὰ πέριξ, ν' ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἀσήμους αὐτοῦ προγόνους, ὅπως δικαιότερον κομπάζῃ ἐπὶ τοῖς προτερήμασιν αὐτοῦ, καὶ ὀλιγώτερον δαπανᾷ τὰς δυνάμεις εἰς ἀεροβασίαν, δι' ἧς ἕκαστος φιλόσοφος λαμβάνει τὴν τυχοῦσαν διεύθυνσιν, ὡς στερούμενος πηδαλίου.

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ.

Τὸ ἀρέσκειν εἶναι συγγενὴς τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκη· τὸ θέλειν ὑπῆρξε πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὸ ὄνειρον τοῦ ὡραίου φύλου. Ἡ φιλαυτία μετέβαλε τὸ προτέρημα τοῦτο, ἡ δὲ φιλαρέσκεια ἐτελειοποίησε μὲν αὐτὸ, ἔβλαψεν ὅμως τὸ προτέρημα τοῦτο, θελήσασα νὰ προσλάβῃ τὸ προσωπεῖον τῆς ὡραιότητος. Τότε ἐγεννήθη ἡ χρῆσις τῶν κοσμητικῶν· φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ καταγωγὴ αὐτῶν εἶναι ἀρχαιοτάτη. Κατὰ τὸν προφήτην Ἐνὼχ, ὁ ἄγγελος Ἀζαλιὲλ, πολὺ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἐδίδαξε τὸ μυστήριον τοῦ ψιμυθίου εἰς τὰς γυναῖκας τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἔθνους· πολλὰ δὲ χωρία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναφέρουσιν, ὅτι αἱ καλλοναὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ μετεχειρίζοντο τὸ στίμμι ἢ τὸ θειοῦχον ἀντιμόνιον, ὅπως χρωματίσωσι τὸ πρόσωπον. Ὁ συρμὸς, ἢ μᾶλλον ἡ περίεργος αὕτη μανία ἐμόλυνε μετ' ὀλίγον τὴν Συρίαν καὶ τὴν Χαλδαίαν, ὅθεν ἐξηπλώθη μεταξὺ τῶν πρώτων ὀπαδῶν τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ ἀρχαία Ἰταλία δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀποφύγωσι τὴν τυραννίαν τῆς συνηθείας ταύτης; ἡ τέχνη τοῦ καλλωπίζεσθαι ἔγεινεν ἰδία ἐπιστήμη ἀποκαλουμένη κοσμητική. Βλέπομεν τὰς Ῥωμαίας μὴ ἀρκουμένας εἰς τὴν διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ μολύβδου καὶ τῆς γῆς τῆς Χίου μεμιγμένης μετ' ὄξους λεύκανσιν τῶν τρυφερῶν αὐτῶν παρειῶν, ἀλλὰ καὶ χρωματιζούσας τὰς ἀ ωτέρω οὐσία. ὁτὲ μὲν διὰ βάμματος ροδόχρου, ἐξαγομένου ἔκ τινος κογχυλίου, ὁτὲ δὲ διὰ τοῦ χυμοῦ φυτοῦ τινος τῆς Συρίας, ὀνομαζομένου ῥίζιον. Ἡ πολυτέλεια αὕτη ἔκαμε ταχυτάτας προόδους, συντελούσης ἀφ' ἑτέρου καὶ τῆς διαφθορᾶς τοῦ κράτους, εἰς τὴν κατάχρησιν ταύτην, μέχρις οὗ ἡ ἀδυπαθὴς τοῦ Νέρωνος σύζυγος Ποππαία ἔφερε τὸ σκάνδαλον εἰς τὸ μὴ περαιτέρω διὰ τῆς ἐπινοήσεως λιπαροῦ τινος ψιμυθίου, δι' οὗ ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἔπλυνεν ἀκολούθως δι' ὀνείου γάλακτος, ὅπως αὐξήσῃ τὴν λευκότητα τοῦ χρώματος αὐτοῦ.

Σήμερον οἱ συρμοὶ εἶναι σχεδὸν οἱ αὐτοί· αἱ συνταγαὶ τῶν κοσμητικῶν ἡμῶν ἤλλαξαν ἐπ' ἐλάχιστον. Αἱ ῥωσσίδες εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν ἀποσπῶσι πλέον τὰς ὀφρῦς αὐτῶν, ὅπως ἀντικαταστήσωσιν αὐτὰς διὰ πυκνοῦ στρώματος μολυβδαίνης, ἀλλὰ δὲν ἐγκατέλειψαν ἐντελῶς τὰς παραλόγους αὐτῶν συνηθείας. Ὁ ἰνδὸς στιγματίζεται (setatouer), ὁ ἄγριος παραμορφόνει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ τῶν γελοιωδεστέρων χρωμάτων, αἱ δὲ ὡραῖαι Εὐρωπαῖαι ἐμπαίζουσι τὰς ἰδιοτροπίας ταύτας. Ἐν τούτοις, τίς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἔχουσι καὶ αὗται τὸν στιγματισμὸν καὶ τὰς βαφὰς τῶν ἀγρίων; Εἰσέλθετε εἰς τὸ καλλυντήριον τοῦτο, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναπαύεται ἡ κομψὴ τῆς φιλαρεσκείας ἀποσκευή· ἐξετάσατε τὰ μαγικὰ ταῦτα φυλακτήρια, ἅτινα ἐπενόησεν ὁ Θεὸς τῆς φιλαρεσκείας ὅπως διαιωνίσῃ τὰ θέλγητρα τῆς ὡραιότητος· σπουδάσατε τὸ περιεχόμενον τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων δοχείων, ἐν οἷς ἡ δυσμορφία εὑρίσκει ἑτοίμην τήν τε λευκότητα καὶ τὸ ῥοδόεν χρῶμα. Ὁποία ἔκπληξις, πόσα ὄνειρα κατεστράφησαν δι' ὑμᾶς! Τὸ ψιμύθιον τοῦτο, οὗ τινος ἡ παρθενικὴ λευκότης ἐμειδία τοσοῦτον ἡδέως ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ὡραίου φύλου, δὲν εἶναι πλέον παρ' ἀκάθαρτον μίγμα κρητίδος καὶ βισμουθίου· τὸ ἐρυθρὸν ἐκεῖνο, τὸ ἔμβλημα τῆς αἰδοῦς καὶ τῆς ὑγείας, δὲν εἶναι παρ' ἀμάλγαμα ὑδραργύρου καὶ θείου. Προσθέσατε εἰς τὸν ἀνωτέρω κατάλογον τὸ ἔλαιον τοῦ τάλκου [1], τὸ ἐρυθρὸν ὄξος, ὅπερ εἶναι ἀραιὰ διάλυσις καρμινίου ἐναιωρουμένη ἐν ὄξει δι' ὀλίγου γλισχράσματος ἀραβικοῦ κόμμιος, τὸ λεπτὸν κεχρωματισμένον ὕφασμα, καὶ θέλετε λάβει γνῶσιν ὅλων τῶν μυστηρίων ὅσα αἱ νεώτεραι Λαΐδες μεταχειρίζονται ὅπως καλύψωσι τὰ φοβερὰ τοῦ χρόνου ἴχνη ἢ ὅπως κολάσωσι τὰς φυσικὰς αὐτῶν δυσμορφίας.

Ἀλλὰ φεῦ! ἡ φιλαρέσκεια ἔχει τοὺς μάρτυρας καὶ τὰ θύματά της. Ἴδετε τὴν ῥοδίνην ταύτην καλλονήν, ἥτις, ἐναντίον τῆς ἡλικίας ἥτις τῇ ἐπιβάλλει τὴν κοσμιότητα, κατορθόνει νὰ ὑποκρύψῃ τὰ ἴχνη τοῦ χρόνου· τὰ θέλγητρά της σᾶς ἐκπλή-

(1) Τὸ τάλκον εἶναι οὐσία ὑπόλευκος ἢ φαιὰ, λιπαρὰ εἰς τὴν ἁφὴν, εὐκόλως χαρασσομένη ὑπὸ τοῦ ὄνυχος, δυσκόλως τηκομένη διὰ τοῦ φυσητῆρος, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φυλλωτὴ, δυνομένη νὰ διαιρεθῇ εἰς λεπτὰ πέταλα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον δ' ἀφανῆ. Τὸ ὀρυκτὸν τοῦτο εἶναι γνωστὸν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν craie de Briancon.

τουσι, σᾶς θαμβόνουσι. Περιμείνατε! ἡ γοητεία θέλει μετ' ὀλίγον διασκεδασθῆ, μετά τινα δ' ἔτη ἡ ἀσύνετος θέλει πληρώσει λίαν ἀκριβὰ τὴν λατρείαν τὴν ὁποίαν ὑπέκλεψε, καὶ τοὺς ἐφημέρους θριάμβους οὓς ὀφείλει εἰς τὴν ἐπιτυχῆ τῶν γραφίδων αὐτῆς χρῆσιν· ἤδη τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς ἀλλοιοῦνται καὶ μαραίνονται, αἱ ῥυτίδες, ἃς ἠθέλησε νὰ ὑποκρύψῃ, ἐκτείνονται καὶ διαυλακίζουσι τὸ μέτωπον αὐτῆς· τὸ δέρμα γίνεται τραχὺ, σκληρὸν, ἐλαιόχρουν· οἱ ὀδόντες αὐτῆς κλονοῦνται καὶ φθείρονται, ἄφθονος σίελος καταπλημμυρεῖ τὸ στόμα καὶ ἐκρέει ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς· ὑποφέρει, καταρᾶται τὴν ἀφροσύνην αὐτῆς· ἀλλ' εἶναι πολὺ ἀργὰ· τὸ κακὸν εἶναι ἀνίατον, ἡ δ' ἀπελπισία ἐπιταχύνει τὴν πρόοδον αὐτοῦ.

Κοσμητικὰ ἀποκαλοῦμεν τὰς οὐσίας αἵτινες ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ διατηρήσωσι τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ, ἢ ὅπως θεραπεύσωσι τὰς τυχαίας ἢ διὰ τοῦ χρόνου ἐπερχομένας εἰς αὐτὸ ἀλλοιώσεις. Τὸ δέρμα ἐν ὑγιᾷ καταστάσει ἀποβάλλει καὶ ἀπορροφᾷ διὰ τῶν πόρων οὐσίας τινὰς, τοσούτῳ δὲ κάλλιον ἐνεργεῖ, ὅσῳ ἡ ἐπιφάνειά του εἶναι καθαρὰ καὶ λεία· ὡς παράδειγμα τῶν κινδύνων οὓς ἐπιφέρει ἡ παρεμπόδισις τῆς διαχωρητικότητος αὐτοῦ, θέλομεν ἀναφέρει τὸ ἑξῆς πείραμα τοῦ φυσιολόγου Μαζανδῆ, ὅστις ἀλείψας ὁλόκληρον τὸ σῶμα κονίκλου, πλὴν τοῦ προσώπου, διὰ διαλύτεως οὐσιῶν εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀποφραχθῶσιν οἱ πόροι, εἶδε τὸ ζῶον ἀποθνῆσκον μετά τινας ὥρας, ἂν καὶ ἡ λειτουργία τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ὀργάνων δὲν εἶχε παραβλαφθῆ, ἀλλὰ μόνον τὸ δέρμα δὲν συνεκοινώνει μετὰ τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἅμα διαταραχθῇ ἡ παύσῃ ἡ ἀναπνευστικὴ τοῦ δέρματος ἐνέργεια, συμπάσχει μετ' αὐτῆς ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμός. Εἴμεθα λοιπὸν ὑποχρεωμένοι νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν κοσμητικῶν, ὅπως τοὐλάχιστον ἀποφύγωμεν τὴν τύχην τοῦ κονίκλου τοῦ Μοζενδῆ.

Ἂν καὶ ἦναι βέβαιον ὅτι αἱ ἐπαγγελόμεναι τὴν ἐξάλειψιν τῶν ῥυτίδων τοῦ δέρματος, αἱ ἐξαλείφουσαι τὰς ἐφηλίδας, αἱ χρωματίζουσαι τὸ δέρμα διὰ διαφόρων χρωμάτων σκευασίαι, εἶναι συνήθως προϊόντα τῆς ἀγυρτείας, εἶναι ὅμως ἀφ' ἑτέρου ἀναμφισβήτητον ὅτι εἶναι ἐπωφελὲς νὰ διατηρῶμεν τὴν ζωηρότητα τῆς χροιᾶς, τὴν εὐκαμψίαν, ἀπαλότητα καὶ ἐλαστικότητα τοῦ δέρματος, νὰ προφυλάττωμεν αὐτὸ ἀπὸ τῶν ῥαγάδων. ν' ἀφαιρῶμεν διὰ πλύσεων τὰ λείψανα τῆς ἐπιδερμίδος, καὶ ἐν γένει νὰ τηρῶμεν ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος εἰς διηνεκῆ καθαρότητα, ἥτις ἐπιτρέπει εἰς τὸ δέρμα νὰ ἐκπληροῦ δεόντως τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ.

Ἡ κυριωτέρα συνθήκη ἣν ὀφείλουσι νὰ ἐκπληρῶσι τὰ κοσμητικὰ τοῦ δέρματος εἶναι ἡ ἀπ' αὐτῶν ἔλλειψις πάσης δηλητηριώδους οὐσίας, ἥτις ἐρχομένη εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ δέρματος, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ δηλητηριάσεις διὰ τῆς ἀπορροφήσεως αὐτῆς, καθόσον μάλιστα αἱ λιπαραὶ οὐσίαι, μεθ' ὧν συνενοῦνται ἰδίως τὰ πλεῖστα τῶν κοσμητικῶν, ἔχουσι τὴν ἰδιότητα τοῦ διαλύειν τὸ καλύπτον τὴν ἐπιδερμίδα περίβλημα. Ἂν καὶ ἦναι σχεδὸν βέβαιον ὅτι τὰ δηλητήρια δὲν ἀπορροφῶνται διὰ τοῦ ὑγιοῦς δέρματος, ὅταν διαλύσωμεν ταῦτα ἐν τῷ ὕδατι ἑνὸς λουτροῦ, δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ ὁσάκις πρόκειται περὶ μιγμάτων μενόντων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ ὑπὸ ἑτέρας συνθήκας εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, ὁποῖα εἶναι λ. χ. τὰ ψιμύθια.

Δύναταί τις ἄρά γε νὰ ἐξωραΐσῃ τὸ δέρμα; Ἰδοὺ ζήτημα πρὸς λύσιν τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς γενικὴν τινὰ ἔρευναν τῶν συντελούντων εἰς ἀλλοίωσιν τοῦ δέρματος αἰτίων. Ἡ αἴσθησις τῶν χρωμάτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς σχετικῆς πυκνότητος τῶν συστατικῶν στρωμάτων παντὸς σώματος. Ὁ οὐράνιος θόλος φαίνεται ἡμῖν κυανοῦς ὅταν ὁ βαθμὸς τῆς ἀραιότητος τῶν ἀτμοσφαιρικῶν στρωμάτων καθιστᾷ ταῦτα ἱκανὰ ὅπως παράξωσιν ἐπὶ τοῦ ὀργανου τῆς αἰσθήσεως ἡμῶν τὸ κυανοῦν χρῶμα· ἰδοὺ ὁ λόγος δι' ὃν ὁ οὐρανὸς, ὁ εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἱστάμενον παρατηρητὴν φαινόμενος λευκόφαιος ἢ σκοτεινὸς, θέλει φανῇ βαθέος κυανοῦ χρώματος εἰς ἕτερον εἰς τὸ βάθος φρέατος εὑρισκόμενον παρατηρητήν· ἰδοὺ διατί ἐγκαταλείποντες τὰς πεδιάδας καὶ ἀνερχόμενοι εἰς ὑψηλὰς κορυφὰς, βλέπομεν τὸν οὐρανὸν λαμβάνοντα ἀλληλοδιαδόχως καὶ βαθμηδὸν χρῶμα ἀφιστάμενον μικρὸν κατὰ μικρὸν τοῦ κυανοῦ. Αἱ τοιαῦται παρατηρήσεις, ἂν καὶ φαίνωνται ἐκ πρώτης ὄψεως ἄσχετοι πρὸς τὸ περὶ καλλωπισμοῦ τοῦ δέρματος ζήτημα, ἐν τούτοις εἶναι παραδείγματα ἀπ' εὐθείας φέροντα τὴν λύσιν αὐτοῦ. Καὶ ὄντως δυνάμεθα, μεθ' ὅσα ἐξεθέσαμεν, νὰ ἐννοήσωμεν πῶς τὸ εἰς τὰς φλεβικὰς διεκλαδώσεις τοῦ δέρματος τῶν νέων ῥέον ὑγιὲς αἷμα ἀπὸ ῥοδόχρου τὴν χροιὰν, δὲν παρουσιάζεται ἡμῖν μετὰ τῆς αὐτῆς

χροιᾶς, ὅταν ἡ πρόοδος τῆς ἡλικίας καὶ αἱ νοσηραὶ καταστάσεις ἐπέφερον διαταραχὴν ἥτις μετέβαλε τὴν σχετικὴν πυκνότητα τοῦ δέρματος· τὸ νεαρὸν χρῶμα ἀντεκατέστησεν ἡ ἐλαιόχρους καὶ ἀμαυρὰ χροιά. Φεῦ! ἀκαταλόγιστος ἡ ἀπώλεια διὰ τὰς γυναῖκας αἵτινες ἐνασχολοῦνται εἰς τὸ νὰ ἐξαρανίσωσι τὴν ἀδιόρθωτον βλάβην, ἣν ὁ χρόνος ἐπιφέρει, καθ' ἑκάστην, εἰς τὸ σχῆμα καὶ τὴν τρυφερότητα τῆς ἀτρακτοῦς αὐτῶν ὡραιότητος. Τὸ ἀληθὲς καλλυντήριον τῆς γυναικὸς πρέπει νὰ ἦναι ἡ ὀρθὴ διαιγοῦς ῥυθμίσεως· οὐδὲν δύναται νὰ προσθέσῃ εἰς ὅ,τι ἡ φύσις τῇ ἔδωκε μετὰ τοσαύτης δαψιλείας.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ὑπάρχουσι καλλοναὶ, αἵτινες δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἀλοιφῶν καὶ παχυμύρων ὅπως ἀπολαύσωσι τῆς λατρείας τῶν εὐαισθήτων ἀνθρώπων. Τὰ θέλγητρα τοῦ πνεύματος, ἰδίως δὲ τὰ οὐράνια προτερήματα τῆς καρδίας, ἀναδεικνύουσιν αὐτὰς ὑπερτέρας πάσης τεχνητῆς καλλονῆς. Ἀλλὰ φεῦ! αἱ πλεῖσται καταφεύγουσιν εἰς τὸ *ἀσβέστωμα*, χάριν τοῦ ὁποίου ἐπινοοῦνται τὰ παντὸς χρώματος χρίσματα, τὰ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων διασαλπιζόμενα θαυμάσια ὕδατα, τὰ κοσμητικὰ τοῦ σεραγίου κτλ. — Καθὼς ἐν τῇ ζωγραφικῇ πρέπει νὰ κατασκευάσωμεν προηγουμένως λευκήν τινα βάσιν εἰς ἣν προσθέτομεν ἐπιτυχῶς διάφορα χρώματα, οὕτω καὶ ἡ φιλάρεσκος ἔχει ἀνάγκην ὅπως θέσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐκεῖνο ὅπερ ἐπικαλοῦσι *βάσιν*. Τὰ μεταλλικὰ ὀξείδια, ἑνούμενα μετὰ λιπαρῶν οὐσιῶν, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἐκ τούτων τὸ ἧττον ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ὑγείαν, ὅπερ, ἄλλως τε, εἶναι καὶ εὐκολώτερον εἰς ἐφαρμογὴν, εἶναι τὸ βισμούθιον. Τὸ λευκὸν τοῦτο κυρίως δὲν εἶναι δηλητήριον, ἡ δ' ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπίθεσις αὐτοῦ δὲν ἔχει ἀτόπημα παρ' ὅτι ἀποφράσσει τοὺς πόρους, κωλύει τὴν ἄδηλον διαπνοὴν, καὶ ἐπιφέρει διὰ χρόνου προδιάθεσιν εἰς τὸ κολλῶδες τῆς γλώσσης· ἄλλοτε πάλιν ἐνεργεῖ ὡς ἐλαφρὸν ἐμετικὸν· ἰδοὺ δ' ὁ λόγος δι' ὃν τὰ ἀσβεστωμένα εἴδωλα αἰσθάνονται στομαχικοὺς πόνους, ὑποφέρουσιν ἐλαφρὰς ναυτίας, ὑπόκεινται εἰς σπασμοὺς καὶ βορβορυγμοὺς τῶν ἐντέρων. Ἐὰν τὰ ἀτοπήματα περιωρίζοντο εἰς ταῦτα μόνον, ἤθελον θεωρεῖσθαι παρὰ τῶν κυριῶν τούτων ὅλως ἀσήμαντα. Τί δὲν ἤθελον ὑποφέρει ὅπως γίνωσιν ὡραῖαι! Ἀλλ' ὦ σκληρὰ ἀπάτη! ἐνίοτε συμβαίνει, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θριάμβου τῆς φιλαρεσκείας αὐτῶν, ἡ λευκὴ καλλονὴ νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀφρικανικὴν, εἰς ἐπίμετρον δὲ τοῦ ἀτυχήματος, ἡ μεταμόρφωσις νὰ συμβῇ εἰς τὸ ἥμισυ μόνον μέρος τοῦ προσώπου· τότε ἔχομεν τὴν *μελαγόλευκον* καλουμένην καλλονήν. Τὸ ἀεριόφως, ἡ καῦσις ἐλαίων τινῶν, ἡ γειτονία τοῦ μαγειρείου, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ παραγάγῃ ὑδροθειϊκὸν ὀξὺ, εἶναι ἱκανὸν εἰς παραγωγὴν τῆς φρικτῆς ταύτης καταστροφῆς. Σχηματίζεται τότε ἐπὶ τῶν παρειῶν μελανὴ στιβὰς ἐκ τῆς ἑνώσεως τοῦ βισμουθίου καὶ τοῦ θείου.

Ὑρ' οἱονδήποτε σχῆμα καὶ ἂν μεταχειριζώμεθα τὰ ψιμύθια, εἴτε εἰς κόνιν, εἴτε εἰς φύραμα, εἴτε δι' ἁπαλοῦ κεχρωματισμένου ὑφάσματος, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ οὐσία ἐξ ἧς κατασκευάζονται, εἶναι θετικώτατον ὅτι εἶναι τὰ κινδυνωδέστερα τῶν κοσμητικῶν, καὶ ὡς ἀποφράσσοντα τὸ δέρμα καὶ καθιστῶντα αὐτὸ σκληρὸν καὶ εὐραγὲς ἢ καὶ διὰ τῆς ἀπορροφήσεως αὐτῶν προκαλοῦντα δηλητηριάσεις.

Τὰ λευκὰ ψιμύθια, τὰ κατασκευαζόμενα δι' ἀνθρακικοῦ μολύβδου, οὗτινος ὑποκρύπτουσι τὸ ὄνομα ὑπὸ τὰς ἐπωνυμίας *λευκὸν τοῦ ἀργύρου*, *λευκὸν τῶν μαργαριτῶν* κτλ, εἶναι τὰ μᾶλλον ἐπικίνδυνα. Αἱ δι' αὐτῶν δηλητηριάσεις εἶναι συχνόταται, παρατηροῦνται δ' ἰδίως εἰς τοὺς ἠθοποιοὺς τοῦ θεάτρου. Ἐκτὸς τῆς διὰ τῆς ἀπορροφήσεως βραδείας δηλητηριάσεως, τὰ ψιμύθια καυτηριάζουσι καὶ ἐρεθίζουσι χρονίως τὸ δέρμα, δίδοντα εἰς αὐτὸ χρῶμα ῥυπαρὸν καὶ ὄψιν ἐρυτιδωμένην, προερχόμενα ἀμφότερα ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς συσταλτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως καὶ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῆς κυκλοφορίας κατὰ τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τοῦ μέρους ἐκείνου.

Προσεπάθησαν ν' ἀντικαταστήσωσι καθ' ὁλοκληρίαν τὸν ἀνθρακικὸν μόλυβδον διὰ τοῦ βισμουθίου, διὰ τοῦ ὀξειδίου τοῦ ψευδαργύρου, διὰ τῆς κρητίδος καὶ λοιπῶν, ἀλλὰ προτιμᾶται ὁ ἀνθρακικὸς μόλυβδος ὡς ἐπικολλώμενος καὶ καλύπτων κάλλιον, ἂν καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἐκθέτῃ εἰς πλείστους ἐκ τῶν εἰρημένων κινδύνων.

Ὑπάρχει καὶ ἕτερον εἶδος ψιμυθίων, ὅπερ ὅμως δὲν ἐπιφέρει σπουδαῖα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ὑγείας καθόλου· ἂν ὅμως ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐπαναλαμβάνηται πολὺ συχνὰ, ἐξαλλοιοῦσι τὸ λεῖον καὶ ἁπαλὸν τοῦ δέρματος, ἀποκαθιστῶντα αὐτὸ τραχὺ καὶ μεταδίδοντα εἰς αὐτὸ κιτρινωπὴν τινὰ χροιάν. Τὰ ψιμύθια ταῦτα εἶναι εὔχρηστα εἴτε εἰς κόνιν, εἴτε εἰς διάλυσιν, εἴτε εἰς ἀλοιφὴν· εἶναι

δὲ μίγμα λεπτοτερεστάτης κόνεως τάλκου τῆς Βενετίας, μετὰ χρωματιστικῆς τινος οὐσίας, ἐρυθροῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χρώματος. Αἱ κυριώτεραι δὲ τῶν χρωματιστικῶν οὐσιῶν τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται εἰς κατασκευὴν τῶν ἐρυθρῶν ψιμυθίων, εἶναι τὸ καρμίνιον, τὸ ἐρυθρὸν τῆς Ἱσπανίας καὶ τὸ βούγλωσσον, ἀσυγκρίτως ὅμως ὑπέρτερον καὶ εὐχρηστότερον εἶναι τὸ καρμίνιον. Δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ μᾶς διαλάθῃ ὅτι τινὰ πάλιν τῶν ψιμυθίων, περιέχοντα τάλκον, χρωματίζονται διὰ κινναβάρεος (vermillon), ὅπερ δίδει εἰς ταῦτα ὡραῖον ἐρυθρὸν χρῶμα, ἀλλὰ συνεπάγεται τὰ ἀτοπήματα τῶν ὑδραργυρικῶν σκευασιῶν, αἵτινες γεννῶσιν ἐπὶ τοῦ δέρματος πρὸς τῇ δηλητηριάσει καὶ διάφορα ἐξανθήματα.

Ἐὰν ὅμως ῥίψωμεν τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ πλήθους τῶν συνταγῶν, αἵτινες ἐδόθησαν πρὸς σκοπὸν κοσμητικόν, θέλομεν ἀναγνωρίσει ἀναμφιβόλως τὸ ἀβλαβὲς πολλῶν ἐξ αὐτῶν, τοιαῦται δ' εἶναι αἱ παραγγέλλουσαι τὰς μαλακτικὰς πλύσεις, τὰς διὰ λιπαρῶν οὐσιῶν ἐντριβάς, τὰ ἀπεσταγμένα ὕδατα τῶν ῥόδων, τοῦ ἀρνογλώσσου καὶ τόσα ἄλλα, περὶ ὧν θέλομεν πραγματευθῇ ἴσως ἄλλοτε.

(Ἐρανισθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Γ. ΑΚΕΣΤΟΡΙΔΗΣ

Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὑπὸ **A. KREUZER.**

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλ. Κ'. καὶ ΚΑ'.)

—

Τῶν συμφωνιῶν ληξασῶν ταχέως, ἵππευσα κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὸ ξίφος τοῦ Πονταρλίκ, ὁ δὲ Παῦλος ἐπιβὰς μικροῦ Βρετανικοῦ ἵππου ἤρχισε νὰ προχωρῇ. Ἡ νὺξ ἐπήρχετο· ὁ οὐρανὸς ἦν κεκαλυμμένος ὑπὸ μελανῶν νεφῶν καὶ σφοδρὸς βόρειος ἄνεμος, προσβάλλων τοὺς ξηροὺς τῶν δένδρων κλάδους, παρῆγεν ἀπαισίους συριγμούς. Μόλις εἰσήλθαμεν εἰς τὸ δάσος, ὁ Παῦλος φοβηθεὶς ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ. Ὑπομνήσας αὐτῷ τὰς συμφωνίας μας, τὸν ἠνάγκασα νὰ προχωρήσῃ, καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐφθάσαμεν ἐπὶ γυμνοῦ καὶ πετρώδους λόφου· ἐκεῖ ὁ νεαρὸς ὁδηγός μου ἐκράτησε τὸν ἵππον του, καὶ ῥείξας διὰ τοῦ δακτύλου σκυθρωπάς τινας πύργων κορυφὰς προεξεχούσας ὑπεράνω τῶν δένδρων, «ἐκεῖ εἶναι ὁ πύργος, εἶπεν· ἐγώ, κύριε, θὰ ἐπιστρέψω, καὶ εἴθε ὅλοι οἱ ἅγιοι νὰ σᾶς προστατεύσωσιν εἰς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ δρόμου.» Ταῦτα εἰπὼν ὁ παῖς καὶ φοβούμενος, φαίνεται, μὴ τὸν ἐμποδίσω, ἐκέντησε τὸν ἵππον του καὶ ἀνεχώρησε καλπάζων.

Ἐγὼ δ' ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου· ἡ ἑσπέρα ἦν ἤδη προκεχωρημένη, ὅτε εἶδον ἀπέναντί μου τὴν μεγάλην πύλην. Ὁ πύργος ἦν μέγα καὶ σοβαρὸν οἰκοδόμημα περικυκλούμενον ὑπὸ τάφρου. Οἱ ὑψηλοί, παχεῖς, ὑπὸ βρύων κεκαλυμμένοι καὶ ποῦ μὲν κρημνισμένοι, ποῦ δ' ἑτοιμόῤῥοποι τοίχοί του παρίστων ζωηρὰν πυρακμὴν καὶ ἐρημώσεως εἰκόνα. Ἐπὶ ἑκάστης τῶν τεσσάρων γωνιῶν αὐτοῦ ἦν ἔπαλξις καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος κωδωνοστάσιον, ἐφ' οὗ ἤκουον τρίζοντα τὸν ἐσκωριασμένον ἀνεμοδείκτην. Βαθεῖα σιγὴ ἐπεκράτει περὶ ἐμέ, διακοπτομένη ὑπὸ τοῦ προμνησθέντος τριγμοῦ καὶ τῆς ἀπαισίας κραυγῆς τοῦ νυκτικόρακος. Σύρων ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἵππον μου διέβην τὴν ἑτοιμόῤῥοπον γέφυραν. Ἡ πύλη τοῦ πύργου ἦν κεκλεισμένη· παλαιὰ ἐσκωριασμένη ἅλυσις συνεδέετο μετὰ τοῦ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς αὐλῆς κώδωνος, οὗτινος ὁ βραχνὸς ἦχος ἀντηχήσας ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ἐρήμου οἰκοδομῆς, μοὶ ἐπροξένησε ῥῖγος.

Μετά τινα λεπτὰ ἤκουσα βραδέα βήματα καὶ μικρὰ, παρὰ τὴν κυρίαν πύλην θύρα ἠνοίχθη τρίζουσα ἀπαισίως· εἶδον λευκότριχα γέροντος κεφαλὴν, ἥτις ἀτενίσασά με παραδόξως μὲ ἠρώτησε τί ἐπεθύμουν.

— « Νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν πύργον, ἀπεκρίθην.

— « Καὶ πρὸς τίνα σκοπόν ;

— « Θὰ τὸν μάθῃς ἀφ' οὗ εἰσέλθω, φίλε »

Ὁ Γέρων μετρήσας με διὰ τοῦ βλέμματος, προσέθηκεν· « ὁ πύργος εἶναι ἐρείπιον· οἱ δυνάμενοι νὰ τὸν ἀνακαινίσωσιν ἀπέθανον πάντες· τί θέλεις λοιπόν; εἶτα ἐκινήθη ὡς θέλων νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ἀλλ' ἐγὼ τὸν ἐμπόδισα εἰπὼν ὅτι ἔρχομαι ἐκ Παλέρμου ὅπως ἐκπληρώσω τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ Πανταρλίκ· τότε δὲ χωρὶς νὰ δείξῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔκπληξιν μὲ παρεκάλεσε νὰ εἰσέλθω, καὶ παρέλαβε τὸν ἵππον μου ὅπως τὸν ὁδηγήσῃ εἰς τὸν σταῦλον· ἕως οὗ δ' ἐπιστρέψῃ ἐπεριπάτουν ἐν τῇ αὐλῇ παρατηρῶν τὰς περικυκλούσας αὐτὴν στοάς. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ ὁ γέρων ἐπανελθὼν

μὲ ὡδήγησεν εἰς καλύβην, ἔνθα ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν τοῦ λύχνου φῶς εἶδον γραῖαν κατεσκληκυῖαν καὶ κυφὴν, καθημένην ἐπὶ ψιάθου, καὶ ἀφ' οὗ μὲ παρετήρησεν ἐφ' ἱκανὰ λεπτὰ πάλιν εἶπεν, « Ἰδοὺ λοιπὸν, Κύριε, εἰσῆλθες, εἰπέ μοι τί θέλεις ἐδῶ, πρὸς τίνα σκοπὸν ἦλθες ;

— « Ὅπως ἐκπληρώσω ὑπόσχεσίν τινα, ἣν ἔδωκα μεθ' ὅρκου εἰς τὸν ἀποθνήσκοντα Μαρκήσιον. »

— « Καὶ ἡ ὑπόσχεσις αὕτη εἶναι ; »

— « Ν' ἀναρτήσω τὸ ξίφος τοῦτο ἐν τῷ ὁπλοστασίῳ, ὑπὸ τὸ οἰκόσημον τῶν Πονταρλίκ. »

— « Ὁ Γέρων λαβὼν ἀπὸ τῆς χειρός μου τὸ ξίφος, ἐξέτασε μετὰ προσοχῆς τὴν λεπίδα, εἶτα μὲ ἠρώτησεν ἂν μοὶ τὸ ἔδωκεν ἀπ' εὐθείας ὁ μαρκήσιος, καὶ ἀποκριθέντος μου καταφατικῶς, προσέθηκε.

— « Πιθανόν ! Ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ διατάττουσιν οἱ Πονταρλίκ ζῶντες ἢ ἀποθανόντες· θὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς τὸ ὁπλοστάσιον, ἐκεῖ θὰ εὕρῃ τὸ ξίφος τοὺς συντρόφους του· δὲν ἔχει οὕτως, Εὖκ ; »

Ἡ γραῖα, πρὸς ἣν ἀπηυθύνθη ἡ τελευταία ἐρώτησις, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἐξέπεμψεν ὠρυγήν, καὶ στραφεὶς εἶδον αὐτὴν σατανικῶς μειδιῶσαν.

Προπορευομένου τοῦ θυρωροῦ, ἐξῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πύργου· ἡ καταιγὶς ἐμαίνετο· βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ διεδέχοντο ἀλλήλας καὶ τὰ νέφη ἔτρεχον ὡς γιγαντώδεις δαίμονες ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων.

— « Ἀπόψε δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ χωρίον, μοὶ εἶπεν ὁ γέρων· ὁ ἵππος σου εἶναι κατάκοπος· θ' ἀναγκασθῇς νὰ μείνῃς ἐδῶ.

— « Δύνασαι νὰ μὲ φιλοξενήσῃς ἐν τῷ πύργῳ ; ἠρώτησα.

— « Ἐν τῷ πύργῳ ; οὔμ, δὲν βλέπεις ὅτι ὁ πύργος εἶναι ἐρείπιον ; μόνον ἡ αἴθουσα τῶν ὅπλων εἶναι εἰς ὁπωσοῦν καλλιτέραν κατάστασιν· ἐκεῖ θ' ἀνάψω πῦρ, ὑπάρχει δὲ καὶ κλίνη, ἐφ' ἧς τέσσαρες γενεαὶ τῶν Πονταρλίκ ἀνεπαύθησαν ».

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἰσήλθομεν εἰς τὴν ἐσωτέραν αὐλὴν τοῦ πύργου, ἥτις ἦν εἰς ἐλεινὴν κατάστασιν· πέτραι, σανίδες, τμήματα στεγῶν, θύραι καὶ παράθυρα ἔκειντο χαμαὶ, ἐμποδίζοντα τὴν διάβασίν μας· σμῆνος νυκτερίδων ἱπταμένων εἰς τὰς στοὰς καὶ τοὺς προδόμους, ἐπηύξανον τῆς σκηνῆς τὸ ἀπαίσιον. Ἐνῷ δὲ ἀνηρχόμεθα καὶ κατηρχόμεθα κλίμακας καὶ διηρχόμεθα τοὺς ἀπεράντους προδόμους, ὁ γέρων μοὶ διηγήθη ἱκανὰ περὶ τῆς αἰθούσης τῶν ὅπλων καὶ τῶν ἐν αὐτῇ εἰκόνων· τὸ ξίφος, τὸ ὁποῖον κρατεῖς ἤδη εἰς τὴν χεῖρα σου, προσέθηκεν, ἀνεμένετο πρὸ πολλοῦ ἐνταῦθα· οἱ Πονταρλὶκ εἶναι ἀνυπόμονοι ἄνθρωποι, καὶ ἡ ἀνυπομονησία των μὲ ἔκαμε νὰ μὴ κοιμηθῶ ἐπὶ πολλὰς νύκτας.

Πεπεισμένος ὅτι τὸ γῆρας καὶ ἡ μακρὰ μοναξία ἐπηρέασαν τὸν ἐγκέφαλον τοῦ ὁδηγοῦ μου, οὐδὲν εἰς τὰς παραδοξολογίας του προσέθετον. Τέλος, ἀφ' οὗ διήλθομεν μακρὸν καὶ στενὸν πρόδομον, ὁ γέρων ἤνοιξε μεγάλην σιδηρᾶν θύραν, ὕψωσε τὸν φανὸν, ὅστις ἐφώτισεν ὑπερμεγέθη αἴθουσαν, καὶ εἶπεν· « Ἰδοὺ ἡ αἴθουσα τῶν ὅπλων ».

Πράγματι ἡ αἴθουσα ἦν εἰς καλὴν κατάστασιν, σχετικῶς πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ πύργου. Τοὺς τοίχους ἐκάλυπτον σανίδες ἐκ ξύλου δρυὸς καὶ εἰς διάφορα αὐτῶν μέρη ἐκρέμαντο εἰκόνες, μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Πονταρλὶκ παριστῶσαι.

Ἐνῷ ὁ θυρωρὸς κατεγίνετο εἰς τὸ ν' ἀνάψῃ πῦρ εἰς τὴν θερμάστραν, ἐγὼ περιειργαζόμην τὰς εἰκόνας ἐπὶ τῶν πλαισίων τῶν ὁποίων ὑπῆρχον τὸ ὄνομα καὶ τὰ οἰκόσημα ἑκάστου τῶν εἰκονιζομένων. Μία δὲ τούτων ἐφείλκυσεν ἐπὶ μᾶλλον τὴν προσοχήν μου ἡ τοῦ Ῥαοὺλ Ἀϊζεναρμ μεγάλου Μαγιορδόμου τοῦ Πλέρμελ καὶ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας τῶν Πονταρλὶκ· ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν, ἡ εἰκὼν αὕτη οὐδεμίαν εἶχεν ἀξίαν· τὸ πρόσωπον ὅμως τοῦ Ῥαοὺλ εἶχε θαυμασίαν ζωηρότητα· ὁ γέρων βαρόνος εἰκονίζετο ἐπ' αὐτῆς ἐν πανοπλίᾳ κρατῶν τὴν ἀσπίδα του, ἐφ' ἧς παρίστατο κρατῶν εἰς τοὺς ὄνυχας περιστεραν ἱέραξ. Παρ' αὐτὸν ἦν ἡ εἰκὼν τῆς συζύγου του Ἰσαβέλλας Νοαρμουτιὲ, γυναικὸς μὲ ψυχρὰ χαρακτηριστικὰ, λεπτότατα χείλη, ῥίνα ἀέτειον καὶ ὀφθαλμοὺς ζωηροτάτους. Ἄνωθεν ἑκάστης τῶν δύο τούτων εἰκόνων ἐκρέματο πανοπλία καὶ ἀσπὶς καὶ διεσταυροῦντο τὰ οἰκόσημα τῆς οἰκογενείας Πονταρλὶκ καὶ Νοαρμουτιέ. Ἀνὰ μέσον τῶν δύο τούτων εἰκόνων ἀνήρτησα τὸ ξίφος· μετὰ τοῦτο δ' αἰσθανθεὶς ἐμαυτὸν ἐλαφρυνθέντα, εἶπον εἰς τὸν γέροντα ὅτι εὐχαρίστως ἐδεχόμην νὰ μὲ φιλοξενήσῃ.

— « Νὰ σὲ φιλοξενήσω, ἀπήντησε γελῶν παραδόξως ἐκεῖνος· ἐγὼ εἶμαι ἁπλοῦς δοῦλος, τέκνον μου· οὗτοι ἐδῶ θὰ σὲ φιλοξενήσωσι, προσέθηκε δεικνύων τὰς εἰκόνας.

— « Πολὺ σιωπηλοὶ οἰκοδεσπόται, ὑπέλαβον, αἰσθανόμενος εἶδος τι ῥίγους.

— « Ἐνίοτε ὅμως δὲν εἶναι διόλου σιωπηλοί, Κύριε, ἀπήντησεν ὁ γέρων· σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι συμβαίνουσιν ἐδῶ παράδοξα, παρὰ πολὺ παράδοξα πράγματα· εἶτα δείξας εὐρὺ ἀνάκλιντρον, ἐφ' οὗ εἶχε θέσει προηγουμένως ἐφάπλωμα, « ἰδοὺ ἡ κλίνη σας, εἶπε· τώρα δὲ θὰ σᾶς φέρω καὶ ὅ,τι εὕρω διὰ νὰ δειπνήσητε· πιστεύω ὅτι εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὴν οἰναποθήκην ὀλίγαι φιάλαι οἴνου. Ἀνάψας δὲ τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης τρίφωτον λυχνίαν, ἀνεχώρησεν ἀρήσας με παραδεδομένον εἰς σκέψεις.

Ἡ καταιγὶς ἐμαίνετο ἐπὶ τῶν παραθύρων, καὶ ὅπου εὕρισκεν ὀπάς, ὁ ἄνεμος εἰσορμῶν εἰς τὴν αἴθουσαν παρῆγε παραδόξους ἤχους, συμφωνοῦντας ἐντελῶς μὲ τὸ ἀπαίσιον τῆς σκηνῆς. Συνδαυλίσας τὸ πῦρ περιεπάτουν ἐν τῇ αἰθούσῃ, προσπαθῶν ν' ἀποδιώξω τοὺς εἰς τὴν κεφαλήν μου ἀναβαίνοντας διαλογισμούς. Μετ' ὀλίγον δ' ἐπέστρεψεν ὁ θυρωρὸς φέρων βούτυρον, τυρόν, ἄρτον, ταριχευμένον κρέας, ὀλίγα γεώμηλα καὶ φιάλην βορδιγαλείου, καὶ ἐνῷ ἔθετεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς παρὰ τὴν ἑστίαν τραπέζης, « τρομερὸς καιρός, κύριε, εἶπεν· ὅταν ὁ ἐξαπεδῶς φέρῃ καταιγίδα τὴν νύκτα τῆς παρασκευῆς, βάλλει ὅλα τὰ δυνατά του».

Προσεπάθησα νὰ μειδιάσω, ἂν καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς παρασκευῆς μοὶ ἐνεποίησε φρίκην. Εὐχαριστήσας δὲ τὸν γέροντα διὰ τὰς περὶ ἐμοῦ φροντίδας του, τὸν διεβεβαίωσα ὅτι θὰ διηρχόμην καλῶς τὴν νύκτα.

— « Εἴθε, Κύριε, ποσέθηκεν οὗτος σείων τὴν φαλακρὰν κεφαλήν του· τώρα θὰ ὑπάγω κἀγὼ νὰ ἐξαπλώσω τὰ κεκμηκότα μέλη μου ἐπὶ τῆς κλίνης, τῆς μόνης παραμυθίας τῶν γερόντων. Καλὴν νύκτα λοιπόν, τέκνον μου, καὶ εἴθε πάντες οἱ ἅγιοι νὰ σὲ προστατεύσωσι κατὰ τὴν τρομερὰν ταύτην νύκτα ».

Τὴν εὐλαβῆ ταύτην εὐχὴν εὐχηθείς μοι ὁ γέρων, ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης κλείσας ὄπισθέν του τὴν θύραν, ἐγὼ δὲ ἤρχισα νὰ καταβροχθίζω μὲ ἀρκετὴν ὄρεξιν τὸ παρατεθέν μοι δεῖπνον. Ὁ οἶνος ἦν ἀρίστης ποιότητος καὶ ἐθέρμανεν ὡς ὑγρὸν πῦρ τὸ ἐντὸς τῶν φλεβῶν μου αἷμα. Μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐπειδὴ εἰσέτι δὲν ἐνύσταζον, ἤρχισα ἐκ νέου νὰ παρατηρῶ τὰς εἰκόνας. Τὰ ἀμαυρὰ αὐτῶν χρώματα, συνενούμενα μετὰ τῶν σκωληκοβρότων καὶ μαυρισμένων πλαισίων καὶ τῶν παλαιῶν παραπετασμάτων, μοὶ ἐνεποίουν ἀκατάληπτον τι αἴσθημα· τὸ ὑποτρέμον τῆς λυχνίας καὶ τῆς ἑστίας φῶς ἐφώτιζεν ἐνίοτε ὅπλον, ἀσπίδα ἢ πρόσωπον, οὗ τινος οἱ ὀφθαλμοί μὲ ἠτένιζον ὡς ἄνθρακες ἀνημμένοι.

Ἡ φαντασία μου ἐξήφθη· αἴσθημά τι οὐχὶ φόβου, ἀλλ' ἀνυπομονησίας μὲ κατέλαβεν· ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν περιέμενον νὰ συμβῇ τι περὶ ἐμέ, ἢ ἐνόμιζον ὅτι ἔβλεπον παράδοξόν τι φαινόμενον. Ἐξήγαγον τοῦ θυλακός μου βιβλίον· ἦν ὁ Ἀμλέτος τοῦ Σαικσπήρου· καθίσας παρὰ τὴν ἑστίαν τὸ ἤνοιξα, καὶ τυχαίως οἱ ὀφθαλμοί μου ἔπεσαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κοιμητηρίου. Ὅτε δὲ ἀνεγίνωσκον ἢ προσεπάθουν ν' ἀναγνώσω, δὲν ἀπηλλασσόμην τοῦ ὀχληροῦ ἐκείνου αἰσθήματος· καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου προξενούμενον κρότον ἔβλεπον πέριξ καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον μυστηριώδεις φωνὰς ἀναμεμιγμένας μετὰ τῶν συριγμῶν τῆς καταιγίδος. Ἡ τρομερὰ σκηνὴ τοῦ ἐν Παλέρμῳ καφενείου παρέστη ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου. « Εἶμαι ὁ τελευταῖος τῆς οἰκογενείας μου· μετ' ἐμοῦ καταβιβάζεται τὸ ὄνομα Πονταρλίκ εἰς τὸν τάφον, καὶ αἴτιος τούτου εἶσαι σύ » ἤκουσα φωνὴν ψιθυρίζουσαν εἰς τὰ ὦτα μου. Ἐπὶ τέλους ἐρρίφθην ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ κοιμηθῶ.

Καταβεβλημένος ὑπὸ τοῦ καμάτου, ἐβυθίσθην εἰς εἴδός τι ληθάργου, ὅτε τρομερὸς θόρυβος μ' ἔκαμε νὰ συνέλθω· ἠγέρθην ἀμέσως. Ὁ ἄνεμος εὗρε φαίνεται δίοδον ἐν τῇ αἰθούσῃ, διότι εἶδον ὅπλα τινὰ καὶ πανοπλίας κινούμενα, τινὰ δὲ καὶ πεσόντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἔτρεμον· ψυχρὸς ἱδρὼς ἔβρεχε τὸ μέτωπόν μου. Ἀποφασίσας νὰ μὴ μείνω πλέον ἐν τῇ ἀπαισίᾳ ἐκείνῃ αἰθούσῃ, ἥρπασα τὴν λυχνίαν καὶ ἤθελον νὰ ὑπάγω πρὸς εὕρεσιν τοῦ θυρωροῦ, ὅπως τὸν παρακαλέσω ὑπὸ ὁποιανδήποτε πρόφασιν νὰ μοὶ παραχωρήσῃ διὰ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νυκτὸς θέσιν τινὰ εἰς τὸ στενὸν οἴκημά του. Ἐνῷ δὲ προσεπάθουν ν' ἀνοίξω τὴν θύραν, κατὰ τύχην τὰ βλέμματά μου ἔπεσαν ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Ἀϊζεναρμ καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔτεινε πρός με τὸν βραχίονα καὶ ἐξήρχετο τοῦ πλαισίου ἡ μορφή του.

Ἀνοίξας τὴν θύραν ὥρμησα, ἀφήσας αὐτὴν ἀνοικτὴν εἰς τὸν διάδρομον καὶ ἔφθασα μέχρι τῆς πρώτης κλίμακος· ἀλλ' ἐκεῖ ἰσχυρὰ ἀνέμου πνοὴ ἔσβεσε καὶ τὰ τρία τῆς λυχνίας φῶτα· ἠπόρουν τί τὸ πρακτέον· νὰ διέλθω μόνος καὶ ἄνευ φωτὸς τὸν λαβύρινθον ἐκεῖνον τῶν προδόμων, προθαλάμων καὶ κλιμάκων ὅπως φθάσω εἰς τὴν αὐλήν, μοὶ ἦτον ἀδύνατον. Βαδίζων ψηλαφητῶς πρὸς τὰ ὄπισθεν, ἔχασα τὸν δρόμον· εἰσῆλθον εἰς

ἄλλον διάδρομον καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ εὕρω τὴν ἀνοικτὴν θύραν ὅπως ἀνάψω εἰς τὸ πῦρ τῆς ἑστίας τὴν λυχνίαν μου. Ψηλαφῶν τοὺς τοίχους, εὗρον ἐπὶ τέλους θύραν, τὴν ὁποίαν ὠθήσας ἤνοιξα· εὐτυχῶς ἡ θύρα ἐκείνη ἔφερεν ἀλλαχόθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὅπλων· μόλις ὅμως εἶχον ὑπερβῆ τὸ κατώφλιον, εἶδον μετ' ἀπεριγράπτου τρόμου ὅτι πρὸ τῆς ἑστίας ἵσταντο δύο φαντάσματα, ὁ μέγας Μαγιοδρόμος καὶ ἡ σύζυγός του· στρέψας τὸ βλέμμα πρὸς τὰς εἰκόνας, εἶδον αὐτὰς κενάς· ἱστάμην ὡς κεραυνόπληκτος. Αἱ αἰσθήσεις μου, ἐκτὸς τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὁράσεως, μὲ εἶχον ἐγκαταλείψει· μοὶ ἐφάνη ὅτι τὰ δύο φαντάσματα συνδιελέγοντο· εἶδον τοὺς βραχίονάς των κινουμένους, τὰς κεφαλάς των κινουμένας ἀπειλητικῶς, καὶ τὰ χείλη των ψιθυρίζοντα. Συνενώσας τὰς ὑπολειπομένας μοι δυνάμεις ἐστράφην καὶ ὥρμησα πάλιν εἰς τὸ σκότος τοῦ διαδρόμου. Μὴ γνωρίζων ποῦ διηυθυνόμην ἐβάδιζον πρὸς τὰ ἔμπρος, ψηλαφῶν τοὺς ὑγροὺς τοίχους· δὲν ἐγνώριζον οὔτε πόθεν θὰ καταβῶ εἰς τὴν αὐλήν, οὔτε πόθεν θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὅπλων. Πόσην ὥραν ἐψηλάφουν ἐν τῷ σκότει, ἀγνοῶ. Τελευταῖον, ἀνακτήσας μέρος τῆς συνήθους μου ἠρεμίας, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἐγενόμην παίγνιον τῆς φαντασίας μου· ἐκράτουν εἰσέτι τὴν λυχνίαν εἰς τὴν χεῖρα· ψηλαφῶν δὲ ἐνόησα ὅτι εὑρισκόμην ἐνώπιον θύρας τὴν ὁποίαν καὶ ἤνοιξα. Πυκνὸν παραπέτασμα ἐμπόδιζε τὴν εἴσοδόν μου· ὠθήσας δὲ αὐτὸ πρὸς ἀριστερὰν, εἶδον ὅτι καὶ πάλιν εἰσῆλθον δι' ἄλλης θύρας εἰς τὴν αἴθουσαν· τὸ πρῶτον βλέμμα μου ἐρρίφθη πρὸς τὴν ἑστίαν, πρὸ τῆς ὁποίας οὐδὲν παρετήρησα. Εἶχον δὲ ἤδη πεισθῆ ὅτι ὠειρευόμην ἔξυπνος, ἕνεκα ἴσως τοῦ οἴνου, καὶ γελῶν ἐνδομύχως διὰ τὴν ἀνοησίαν μου ἐπλησίασα πρὸς τὴν ἑστίαν καὶ ἡτοιμαζόμην ν' ἀνάψω τὴν λυχνίαν, ὅτε σατανικὸς καγχασμὸς μὲ κατετρόμαξε. Τὸ αἷμα ἔστη ἐντὸς τῶν φλεβῶν μου· αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου ὠρθώθησαν, ἡ λυχνία ἔπεσεν ἀπὸ τῶν χειρῶν μου καὶ τὰ κηρία ἀνέλυον συρίζοντα ἐπὶ τῶν ἀνημμένων ξύλων τῆς ἑστίας· τὴν φρίκην ταύτην δὲν κατεισχόμην πλέον ὑπὸ ὀνείρου· δὲν ἦμην παίγνιον τῆς φαντασίας μου· ὀλίγα βήματα μακρὰν ἐμοῦ ἵστατο ἡ τρομερὰ Ἰσαβέλλα Νοαρμουτὲ καγχάζουσα καὶ ἀτενίζουσά με· ἡ μαραμένη χεὶρ της ἐξετείνετο πρὸς ἐμὲ ἀπειλητικὴ· ἀπέστρεψα μετὰ φρίκης τὸ βλέμμα, ἀλλ' ἑτέρα τρομερὰ εἰκὼν ἐνεφανίσθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου· ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἵστατο ὁ Ραοὺλ Ἀϊζεναρμ θεωρῶν με μὲ τὸ διαπεραστικόν του βλέμμα.

Ὥρμησα ὅπως ἐξέλθω διὰ τῆς θύρας, δι' ἧς πρὸ ὀλίγου εἰσῆλθον, ἀλλ' ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ὁ Μαγιορδόμος μοὶ ἔφραξε τὴν ἔξοδον τεθεὶς μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς θύρας, καὶ ἐξέτεινε τὸ γυμνόν του ξίφος. Τὴν ἰδίαν δὲ στιγμὴν χαλύβδινον χειρόκτιον ἐσβενδονίσθη κατὰ τοῦ προσώπου μου, καὶ ἐκλονίσθην· ὁ κλονισμὸς καὶ ὁ πόνος, ὃν ἠσθάνθην, μ' ἔκαμαν νὰ συνέλθω· ἀντὶ τῆς παγετώδους φρίκης, μὲ κατέλαβεν ὁ πυρετὸς τοῦ θυμοῦ· ὁρμήσας ἥρπασα τὸ ξίφος τοῦ Γάδστωνος καὶ ἐτοποθετήθην ἀπέναντι τοῦ φάσματος· ἀλλὰ, παράδοξον! τὸ ξίφος μου προσβάλλον τὸ ἰδικόν του, δὲν παρήγαγεν ἦχον τινα, ἀλλ' ἀπήντα κενὸν ἀέρα, ἐνῷ τὸ τοῦ φάσματος εἰσέδυεν εἰς τὴν καρδίαν μου· ἠσθάνθην τὴν αἰχμὴν αὐτοῦ διαπερῶσαν τὸ στῆθος μου, ἐνῷ ὁ συνεχὴς τῆς Ἰσαβέλλας καγχασμὸς ἐπλήρου τὰς ἀκοάς μου. Εἶδον τὸ αἷμά μου ῥέον κρουνηδὸν καὶ χρωματίζον τὰς σανίδας τοῦ ἐδάφους· ἐνῷ δὲ προσεπάθουν ὡς ἀπηλπισμένος νὰ προφυλαχθῶ, ἔπεσα χαμαὶ ἄπνους.

Τὴν πρωΐαν, ὁ γέρων θυρωρὸς ἐλθὼν μὲ εὗρε κείμενον ἐκτάδην. Κατ' ἀρχὰς μ' ἐξέλαβεν ὡς νεκρὸν, βαθμηδὸν ὅμως συνῆλθον, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤθελον νὰ μείνω οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐν τῷ τρομερῷ ἐκείνῳ πύργῳ, εὗρον ὁδηγὸν, ὅστις μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸ πλησίον χωρίον.

Ἀπὸ τῆς τρομερᾶς ἐκείνης ἑσπέρας, τὴν νύκτα ἑκάστης παρασκευῆς, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἀκούω τὸν σατανικὸν τῆς Ἰσαβέλλας καγχασμὸν, καὶ ὁ Ραοὺλ παρουσιάζεται ἐνώπιόν μου καὶ μονομαχοῦμεν.

Ἐνταῦθα ἐπεραίωσε τὴν ἱστορίαν του ὁ Συνταγματάρχης. Φαίνεται δὲ ὅτι ἀνέγνωσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου τὸ μειδίαμα τῆς ἀμφιβολίας, διότι μετά τινων στιγμῶν σιωπὴν προσέθηκεν.

« Ἐννοῶ ὅτι δὲν πιστεύετε τίποτε ἐξ ὅσων διηγήθην, καὶ τὸ ὁμολογῶ, δὲν ἀπορῶ οὐδόλως· ἂν ἄλλος τις μοὶ τὰ διηγεῖτο καὶ ἐγὼ αὐτὸς δὲν θὰ τὰ ἐπίστευον· παρευρέθην εἰς πολλὰς μάχας, Κύριε Βαλφοὺρ, καὶ οὐδέποτε ἐπληγώθην, ἀλλ' ἰδέ τε τοῦτο· » καὶ ἀνοίξας τὸ φόρεμά του ἀπεκάλυψε τὸ στῆθος, καὶ μοὶ ἔδειξεν ἕνα δάκτυλον περίπου ὑπεράνω τῆς καρδιακῆς χώρας ἐρυθρόν τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο οὐλή, ἀλλὰ

καλὴς μόνον τὸ σχῆμα της ὡμοίαζε πολὺ πρὸς πλην.ν ἐκ ξιφισμοῦ, ἀλλὰ δὲν ἦτο ποσῶς βαθεῖα. Μετὰ τοῦτο ὁ Συνταγματάρχης, ἐγγίσας μετά τινος φρίκης τὴν ἐρυθρὰν κηλίδα, ἐκομβώθη ταχέως καὶ ἠγέρθη.

«Εἴχατε τὴν ὑπομονὴν, κύριε Βαλφοὺρ, προσέθηκε, νὰ μὲ ἀκούσητε καὶ σᾶς εὐχαριστῶ, δὲν ἀπαιτῶ δὲ καὶ νὰ πιστεύσητε τὴν διήγησίν μου· μὲ ἐκλαμβάνετε ὡς φρενοβλαβῆ· εἴθε νὰ ἤμην τοιοῦτος, διότι ἐν τῇ παραφροσύνῃ καὶ τῷ θανάτῳ ἔγκειται λήθη.» Μειδιάσας δὲ περιλύπως μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἐξηκολούθησε. «Συμβαίνουσιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν οὐρανῷ, φίλτατε, πράγματα, τὰ ὁποῖα οὔτε ὀνειρεύεται ἡ φιλοσοφία. Καλὴν νύκτα Σας.»

Τὴν ἐπαύριον ὁ Συν-αγματάρχης ἀνεχώρησεν ἐκ Κλοβελλὼ, μετά τινας δὲ μῆνας ἔμαθον τὸν θάνατόν του· εἶχεν ἐπιστρέψει πάλιν εἰς τὴν ὡραίαν τῆς Devonshire κώμην, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὴν ἑσπέραν παρασκευῆς, κράζων. «Ἔρχεται! ἔρχεται! ἰδοὺ αὐτός· θὰ μονομαχήσωμεν, ἀλλ' ἴσος πρὸς ἴσον· ὁ θάνατος δύναται ν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς τὸ θάνατον.»

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.

ΜΙΡΑΒΩ.

ΥΠΟ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΩ.

(Συνέχεια. — Ἴδε Φυλλ. ΙΗ'.)

ΣΤ.'

Χαρακτηρίσαντες τὸν Μιραβὼ ὑπὸ τὴν οἰκογενειακὴν καὶ πολιτικὴν ἔποψιν, ἐναπολείπεται νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὸν καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ μελλοντος.

Ἂν καὶ προσέτριψαν αὐτῷ δικαίας τινας μομφὰς, οὐχ' ἧττον ἔσται μέγας, διότι ἐνώπιον τοῦ μέλλοντος πᾶς ἄνθρωπος καὶ πᾶν πρᾶγμα συγχωρεῖται διὰ τοῦ μεγαλείου.

Νῦν, ὅτε πᾶν ὅ,τι ἔπειρεν ἐφύη, καὶ ἔδωκε καρπούς, ὧν ἐγευσάμεθα, τὸ πλεῖστον καλῶν καὶ ὑγιῶν, καί τινων πικρῶν, νῦν, ὅτε τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος τῆς ζωῆς αὐτοῦ οὐδὲν ἔχουσι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἀνάρμοστον· — τόσον τὰ ῥέοντα ἔτη δίδουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους θέσιν γραπκὴν· — νῦν, ὅτε πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ δὲν ἀποδίδεται οὔτε λατρεία, οὔτε δεικνύεται ἀποστροφὴ, καὶ ὅτε ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐνῷ ἐκυλινδοῦτο ζῶν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον, ἔλαβε τὴν ἥμερον καὶ γαληνιαίαν στάσιν, ἣν ὁ θάνατος δίδωσιν εἰς τὰ μεγάλα ἱστορικὰ πρόσωπα· νῦν, ὅτε ἡ μνήμη αὐτοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον διασυρθεῖσα ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ ἀσπασθεῖσα ἐν τῷ βωμῷ, ἀπεσύρθη ἀπὸ τοῦ Πανθέου τοῦ Βολταίρου καὶ ἀπὸ τοῦ βόθρου τοῦ Μαρὰτ, δυνάμεθα ψυχρῶς νὰ εἴπωμεν, ὁ Μιραβὼ εἶναι *μέγας!* Ἐναπέμεινεν αὐτῷ ἡ ὁσμὴ τοῦ Πανθέου καὶ ὄχι ἡ τοῦ βόθρου. Ἡ ἱστορικὴ ἀμεροληψία πλύνασα ἐν ῥίακι τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν κόμην, δὲν ἀφῆρεσε καὶ τὸν περικοσμοῦντα αὐτὴν χρυσοῦν στέφανον. Ἀπέπλυναν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πηλοῦ, καὶ διατελεῖ ἀκτινοβολοῦν.

Ἐκθέσαντες τὸ μέγα πολιτικὸν ἀποτέλεσμα, ὃ τὸ σύνολον τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων παρήγαγεν, ἐξετάσωμεν ἤδη τὸν Μιραβὼ ὡς συγγραφέα καὶ ὡς ῥήτορα. Μετὰ θάρρους ἐνταῦθα λέγομεν, μὴ συμφωνοῦντες πρὸς τὸν Ῥιβαρὸλ, ὅτι ὁ Μιραβὼ εἶναι μᾶλλον ῥήτωρ ἢ συγγραφεύς.

Ὁ μαρκήσιος Μιραβὼ, ὁ πατήρ του, εἶχε διττὸν τὸ ὕφος, ὡς ἂν εἶχε δύο καλάμους εἰς τὸ γραφεῖον του. Ὁπόταν ἔγραφε καλόν τι βιβλίον διὰ τὸ κοινὸν, ὁ εὐπρεπὴς αὐτὸς αὐθέντης ἐκόσμει, ἔτεινε, ἐξοίδαινε, ἐκάλυπτε τὴν ἰδέαν του, σκοτεινοτάτην ἀφ' ἑαυτῆς, δι' ὅλων τῶν φλυκταινῶν τῆς ἐκφράσεως, καὶ δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ τις ὁποῖον ὕφος ὁμαλὸν, πεφυσιωμένον, βαρὺ καὶ διασυρτικὸν, πλῆρες σχοινοτενῶν φράσεων, βεβαρυμένον διὰ νεολογιῶν, μέχρι τοῦ βαθμοῦ καθ' ὃν ἐξηλείφετο πᾶς εἱρμὸς ἐν τῇ πλοκῇ, ὁποῖον ὕφος λέγομεν, ὅλως ἄχρουν καὶ ἀπέριττον, ἐνέδυε τὴν φυσικὴν πρωτοτυπίαν καὶ ἀναμφισβήτητον τοῦ παραδόξου αὐτοῦ συγγραφέως; κατὰ τὸ ἥμισυ εὐγενοῦς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ φιλοσόφου, ὅστις προετίμα τὸν Κεσνέῦ (Quesnay) τοῦ Σωκράτους καὶ τὸν Λεφράνη δὲ Πομεννιὰν τοῦ Πινδάρου· ἐθεώρει τὸν Μοντεσκιοῦ ὡς ὀπισθοδρομικὸν, οὗτος δὲ ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου του καθωδηγεῖτο, καὶ ὡς ἀμφίβιον διέτριβεν ἐν τοῖς ὀνειροπολήμασι τοῦ 18 αἰῶνος καὶ ταῖς προλήψεσι τοῦ 16. Ὅταν ὅμως αὐτὸς, αὐτὸς οὗτος ἔγραφεν ἐπιστολὴν, ὅταν ἐπιλήσιμων γενόμενος τοῦ κοινοῦ, ἀπηυθύνετο εἰς τὸ ἐπίμηκες τὸ ὀστεῶδες καὶ ψυχρὸν πρόσωπον τοῦ σεβαστοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ, ἢ πρὸς τὴν κόρην καὶ τὴν μικρὰν Σαλλανὲτ, τὴν εἰπέρ τινα καὶ ἄλλην μαλλακτικωτέραν γυναῖκα, ἢ εἰς τὴν ὡραίαν καὶ γελόεσσαν Κ^αν. Ροσεφὸρτ, τότε τὸ ὑπὸ ἀξιώσεων κομπαστικὸν αὐτὸ πνεῦμα ἐχαλαροῦτο, ἡ ὀχληρὰ καὶ ἀποπληκτικὴ ἐξόγκωσις περὶ τὴν ἔκφρασιν ἐξέλειπε, ἡ ἰδέα διεχέετο ἐπὶ τῆς οἰκογενειακῆς, ἢ φιλικῆς ἐπιστολῆς, ζωηρὰ, πρωτότυπος, ἔγχρους, περίεργος, χαρμόσυνος, βαθεῖα, χαρίεσσα, φυσικὴ τέλος εἰς ὕφος μεγάλου αὐθέντου τῆς ἐποχῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ'. τὸ ὁποῖον ὁ Σαίντ-Σιμὼν ἐκέκτητο ὅσον κατ' ἄνδρα, καὶ ἡ Κυρία Σαβινὴ ὅσον κατὰ γυναῖκα. Περὶ τούτου δύναταί τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν τεμαχίων, τὰ ὁποῖα παρεθέσαμεν. Δυσκόλως θὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι ἐπιστολὴ τοῦ μαρκησίου Μιραβὼ ἐστὶν ἀποκάλυψις παραβαλλομένη πρὸς σύγγραμμα αὐτοῦ. Ὁ Βυφφὼν δὲν ἤθελεν ἐνοήσει τὴν εὐκολίαν ταύτην τοῦ συγγραφέως, τὴν ὕπαρξιν δηλ. διττοῦ ὕφους ἐν ἑνὶ ἀνθρώπῳ.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ υἱὸς μετεῖχε κατά τι τοῦ πατρός. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἐν μετριότητι καὶ περιστολῇ, ὅτι ἡ αὐτὴ διαφορὰ ὑρίσταται μεταξὺ τοῦ ὕφους τοῦ γραπτοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τοῦ προφορικοῦ. Σημειωτέον δὲ, ὅτι ὁ πατὴρ εὐκολύνετο γράφων ἐπιστολὴν, ὁ υἱὸς ἀπαγγέλλων λόγον. Ἀπαραίτητον ὅμως ἦτο, ὅπως ἑκάτερος δείκνυται κατὰ φύσιν, καθ' ἑαυτὸν, ἐν τῇ προσηκούσῃ αὐτῷ θέσει, τῷ μὲν ἡ οἰκογένεια, τῷ δὲ ἓν ἔθνος!

Ὁ συγγραφεὺς Μιραβὼ εἶναι τι ἧττον τοῦ Μιραβώ. Εἴτε καταδεικνύει εἰς τὴν ἀμερικανικὴν δημοκρατίαν τὸ ἄτοπον τοῦ τάγματος τῶν Κιγκινάτων καὶ ὅ,τι ὑπάρχει ἀδέξιον καὶ ἀνυπόστατον εἰς ἱπποτικὸν τάγμα γεωργῶν, εἴτε δίδει ἀφορμὴν ἐρίδων εἰς τὸ *περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἐσκὼτ*, Ἰωσὴφ τὸν Δ', τὸν φιλόσοφον αὐτὸν αὐτοκράτορα, τὸν Τίτον κατὰ τὸν Βιλταῖρον, τὴν προτομὴν τοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης ἐν πομπαδουρικῷ ῥυθμῷ, εἴτε σκαλεύει τὰ στερεὰ θεμέλια τοῦ μυστικοσυμβουλίου τοῦ Βερολίνου, ἐξάγων ἐκεῖθεν αὐτὴν τὴν *μυστικὴν ἱστορίαν*, ἣν ἡ αὐλὴ τῆς Γαλλίας παραδίδει ἐννόμως εἰς τὰς φλόγας ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῶν ἀνακτόρων, (δείγματα ἐπίσημα ἀνεπιτηδειότητος, διότι ἐξ αὐτῶν τῶν βιβλίων τῶν πυροβληθέντων ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ δημίου, ἐξέφυγον πάντοτε φλέγοντά τινα τεμάχια καὶ σπινθῆρες διασπειρόμενοι μακρὰν κατὰ τὴν φορὰν τοῦ πνέοντος ἀνέμου, ἐπὶ τῆς σκωληκοβρώτου στέγης τῆς μεγάλης Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, ἐπὶ τῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας τῶν Μοναρχιῶν, ἐφ' ὅλων τῶν πνευμάτων τῶν πεπληρωμένων εὐψυχίστων ἰδεῶν, ἐφ' ὅλων τῶν ἐξημμένων κεφαλῶν), εἴτε λοιδορεῖ τὴν διαβαίνουσαν ἁρμάμαξαν τῶν ἀγυρτῶν (charlatans), ἥτις τοσοῦτον κρότον παρήγαγεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ 18 αἰῶνος, τοῦ Νέκερ, τοῦ Βωμαρσαὶ τοῦ Λαβατὲ, τοῦ Καλὼν, τοῦ Καλλιόστρου, τέλος εἴτε ὁποιονδήποτε βιβλίον γράφει, ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἀρκεῖ διὰ τὸ ἀντικείμενον, ὄχι ὅμως πάντοτε καὶ τὸ ὕφος του διὰ τὴν ἰδέαν. Ἀναμφισβητήτως ἡ ἰδέα του ἦτο μεγάλη καὶ ὑψηλὴ, ἐξερχομένη ὅμως τοῦ πνεύματός του ἐκάμπτετο καὶ ἐσμικρύνετο διὰ τῆς ἐκφράσεως, ὡτανεὶ διερχομένη χθαμαλήν τινα θύραν. Ἐξαιρέσει τῶν εὐγλώττων ἐπιστολῶν πρὸς τὴν Κυρίαν Μονιὲ, ἐν αἷς τὸ ἦθος αὐτοῦ καταδεικνύεται, ἐν αἷς ὁμιλεῖ μᾶλλον ἢ γράφει, καὶ αἵτινες εἶναι δημηγορίαι ἐρωτικαὶ (1), ὡς αἱ ἀγορεύσεις του ἐν τῇ Συντακτικῇ συνελεύσει, δημηγορίαι ἐπαναστατικαὶ, τὸ ὕφος αὐτοῦ ἐν γένει εἶναι μέτριον, μαλακὸν, ἀσυνάρτητον, ἄτονον εἰς τὰ ἄκρα τῶν φράσεων, ξηρὸν, συγκείμενον ἀπὸ χρώματος ἀμαυροῦ μετ' ἐπιθέτων τετριμμένων, ἄμορφον εἰκόνων, καὶ παρουσιάζων σπανίως εἰς μέρη τινὰ παράδοξα μωσαϊκὰ μεταφορῶν, μὴ συνδυαζόμενα πρεπόντως πρὸς ἄλληλα. Αἰσθάνεταί τις ἀναγινώσκων ὅτι αἱ ἰδέαι τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς τῶν ἐκ γενετῆς πεζογράφων, αἵτινες σύγκεινται ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας ἐκείνης οὐσίας, ἥτις ἐλαφρὰ καὶ μαλακὴ προσκολλᾶται εἰς ἅπαντα τὰ τορεύματα τῆς ἐκφράσεως, ἥτις ζέουσα καὶ ῥευστὴ, παρεισδύουσα εἰς πάντας τοὺς μυχοὺς τοῦ τύπου, ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς χέει αὐτὴν, πήγνυται μετὰ ταῦτα· λάβα τὸ πρῶτον, γρανίτης ἔπειτα.

Αἰσθάνεταί τις ὅτι πολλὰ σπουδαῖα πράγματα δὲν ἐξέφρασε, καὶ ὅτι ἐν τῷ χάρτῃ ἐλάχιστον μέρος ἀπετέθη, ὅτι τὸ πνεῦμά του ἐν τοῖς βιβλίοις πληρέστατα δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ, καὶ ὅτι ὁ κάλαμός του δὲν εἶναι ὁ καλλίτερος ὀχετὸς δι' ὅλα τὰ ὑγρὰ τὰ συμπιεζόμενα ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ πεπληρωμένου βροντῶν ἐγκεφάλου.

---

(1) Ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα μόνον ἐκείνας τῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες ἐκφράζουσι κάλλιστα πάλιν. Ἐκ τῶν ἄλλων βίπτομεν ἐν προσήκοντα κάτωθι σέλιδον.

Ὁ ὁμιλῶν Μιραβώ, ὁ ἀληθὴς ἐστὶ Μιραβώ· ὁ ὁμιλῶν Μιραβὼ εἶναι τὸ ῥέον ὕδωρ, τὸ ἀφρίζον κῦμα, τὸ λάμπον πῦρ, τὸ ἱστάμενον πτηνόν, εἶναί τι ἔχον ἴδιον ψόφον, φύσις πληροῦσα τοὺς νόμους της! Θέαμα ἐς ἀεὶ ὑψηλὸν καὶ ἁρμονικόν!

Ὁ Μιραβὼ ἐπὶ τοῦ βήματος, πάντες οἱ σύγχρονοι ὁμοφώνως παραδέχονται, ὅτι παρίστα μεγαλοπρεπές τι. Ἐκεῖ ἡ παντοδυνομία του καταφαίνεται. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τράπεζα, χάρτης, μελανοδοχεῖον, σωρεία γραφίδων, μονῆρες σπουδαστήριον, ἀταραξία καὶ μελέτη, ἀλλὰ μάρμαρον ὃ νὰ κτυπᾷ, βαθμὶς ἣν ν' ἀναβαίνῃ τρέχων, βῆμα ἐν εἴδει κλωβοῦ ἀγρίου θηρίου, ἐν ᾧ νὰ κινῆται κατὰ πᾶσαν διάστασιν, νὰ βαδίζῃ, νὰ ἵσταται, νὰ φυσᾷ, ν' ἀσθμαίνῃ, νὰ διαστυροῖ τὰς χεῖρας, νὰ σφίγγῃ τοὺς γρόνθους, νὰ ζωγραφίζῃ τὸν λόγον διὰ τοῦ σχήματος, νὰ φωτίζῃ τὴν ἰδέαν διὰ τοῦ βλέμματος, πληθὺς ἀνθρώπων, οὗς νὰ βλέπῃ ἀσκαρδαμυκτί, θόρυβος μέγας, μεγαλοπρεπὴς ἐπῳδὴ στεντορείας φωνῆς, ὄχλος μισῶν τὸν ῥήτορα, συνέλευσις περικυκλουμένη ὑπὸ συρφετοῦ λαοῦ, ἀγαπῶντος αὐτόν· πέριξ αὐτοῦ ὅλαι αὐταὶ αἱ διάνοιαι, αὐταὶ αἱ ψυχαί, αὐτὰ τὰ πάθη, μετριοφροσύναι καὶ φιλοδοξίαι, φύσεις διάφοροι, ἃς ἐγνώριζεν ἢ ἐκ τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ ἐξαγάγῃ ὁποιονδήποτε ἦχον ἤθελε θελήσει, ὡσεὶ ἐκ τῶν κλειδῶν ὑπερμεγέθους κυμβάλου· ὑπεράνω αὐτοῦ ὁ θόλος τῆς αἰθούσης τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως, πρὸς τὸν ὁποῖον ὕψου συνεχῶς τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπως ἀναζητήσῃ ἰδέας, διότι αἱ Μοναρχίαι ἀνατρέπονται διὰ τῶν ἰδεῶν, αἵτινες πίπτουσιν ἀπὸ τοιούτου θόλου ἐπὶ τοιαύτης κεφαλῆς.

Ὦ πόσον εἶναι ὡραῖος ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης· πατεῖ σταθερῷ καὶ βεβαίῳ ποδί· πόσον αὐτὸ τὸ ἐν τῇ συγγραφῇ βιβλίου ἐλαττούμενον πνεῦμα, ἐμεγεθύνετο ἐν τῇ ἀγορεύσει, πόσον τὸ βῆμα μεταβάλλει εὐτυχῶς τοὺς ὅρους τῆς ἐξωτερικῆς παραγωγῆς τοῦ νοός του. Μετὰ τὸν συγγραφέα Μιραβώ, ἕπεται ὁ ῥήτωρ Μιραβώ· ποία μεταμόρφωσις!

Τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ ἦτο παντοδύναμον: ἡ τραχεῖα χειρονομία καὶ διακεκομένη ἦτο πλήρης δυνάμεως. Ἐπὶ τοῦ βήματος εἶχε κολοσσιαῖον τι κίνημα τῶν ὤμων, ὡς ὁ φέρων ἐλέφας ὠχυρωμένον πύργον εἰς πόλεμον. Πύργος δι' αὐτὸν ἦτο ἡ ἰδέα.

Ἡ φωνὴ αὐτοῦ, ὁπόταν μάλιστα μίαν λέξιν ἐπρόφερεν ἀπὸ τῆς ἕδρας του, εἶχε τόνον τρομερὸν καὶ ἐπαναστατικόν, τὸν ὁποῖον διέκρινον ἐν τῇ Συνελεύσει ὡς τὸν βρυχηθμὸν λέοντος ἐν θηριοτροφείῳ. Ἡ κόμη του, ὅταν ἐκίνει τὴν κεφαλὴν ὡμοίαζε πρὸς χαίτην. Αἱ ὀφρεῖς αὐτοῦ ἀνεκίνουν τὰ πάντα, ὡς αἱ τοῦ Διός.

Αἱ χεῖρες του ἐνίοτε ἐφαίνοντο, ὅτι ζυμώνουσι τὸ μάρμαρον τοῦ βήματος. Τὸ πρόσωπον, ἡ στάσις, ἡ μορφή του ἐν γένει ἐνέφαινον ὑπερηφάνειάν τινα πληθωρικήν, πλήρη μεγαλείου. Ἡ κεφαλή του, ὑπερβολικῶς ἄσχημος καὶ πεπυρακτωμένη, κατὰ στιγμάς τινας παρῆγεν ἠλεκτρισμὸν καὶ τρόμον. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους, ὅτε οὐδὲν ἀποφασιστικῶς ἦτο κατὰ ἢ ὑπὲρ τῆς βασιλείας, ὅτε ἡ φατρία ἐφαίνετο οὐδετέρα μεταξὺ τῆς ἰσχυρᾶς ἔτι μοναρχίας καὶ τῶν ἀσθενῶν ἔτι θεωριῶν, ὅτε οὐδεμία τῶν ἰδεῶν, αἵτινες ἔμελλον νὰ πραγματωθῶσιν εἰς τὸ μέλλον εἶχε πλήρη αὔξησιν, ὁπόταν ἡ ἐπανάστασις, κακῶς ἠσφαλισμένη καὶ κακῶς ὠτλισμένη, ἐφαίνετο εὔκολος διὰ μιᾶς νὰ ἐκκαγῇ, κατά τινας στιγμάς, ἡ δεξιὰ πτέρυξ νομίζουσα ὅτι ἐπέφερε ῥῆγμά τι ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ὀχυρώματος, ἐφόρμα πασσυδεὶ ἐπ' αὐτῆς μετὰ νικητηρίων κραυγῶν. Τότε ἡ τερατώδης κεφαλὴ τοῦ Μιραβὼ ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ ῥήγματος ἀπολιθοῦσα τοὺς ἐφορμῶντας. Ὁ δαίμων τῆς ἐπαναστάσεως ἐχάλκευσεν αἰγίδα ἐκ τοῦ μίγματος ἁπασῶν τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Βολταίρου, τοῦ Ἐλβετίου, τοῦ Διδερότου, τοῦ Βαϋλᾶ, τοῦ Μοντεσκιοῦ, τοῦ Ὄβεν, τοῦ Δακίου καὶ τοῦ Ρουσσὼ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἔθετο τὴν κεφαλὴν τοῦ Μιραβώ.

Δὲν ἦτο μόνον μέγας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἦτο μέγας καὶ ἐπὶ τῆς ἕδρας του· καὶ διακόπτων ἕτερον ἀγορεύοντα, ἀνεδείκνυε τὴν ῥητορικήν του δεινότητα. Ἐν μιᾷ λέξει ἐνίοτε, συμπεριελάμβανε τόσα πράγματα, ὅσα ἐν μιᾷ ἀγορεύσει· «*Ὁ Λαφαγέτ ἔγει στρατὸν*», ἔλεγεν εἰς τὸν Δὲ Σουλὼ, «*ἀλλ' ἐγὼ ἔχω τὴν κεφαλήν μου*».

Διέκοπτε τὸν Ροβεσπιέρην διὰ τοῦ βαθέως τούτου λόγου. «*Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος θὰ προχωρήσῃ πολὺ, διότι πιστεύει εἰς ὅτι λέγει*».

Ὁπόταν τινὲς ἔλεγον, ὁ λαὸς λιμοκτονεῖ ἕνεκα τῆς αὐλῆς, ἀπήντα· *προδοσία. Ὁ λαὸς θὰ ἀταλλάξῃ πρὸς αὐτὴν τὸ σύνταγμα, ἀντὶ ἄρτου*. Αἱ κλίσεις ὁλόκληροι τοῦ μεγάλου ἐπαναστάτου κεῖνται πᾶσαι ἐν τῇ λέξει ταύτῃ.

Περὶ τοῦ *Ἀββᾶ Σιεγὲ* (Sieyès) ἔλεγεν ὅτ' ἦτο *μεταφυσικὸς περιηγούμενος ἐπὶ γεωγραφικοῦ χάρτου*, θίγων οὕτω ζωηρὸν ἄνθρωπον, θεωρητικόν, ἕτοιμον πάντοτε νὰ πηδήσῃ τὰς θαλάσσας καὶ τὰ ὄρη.

Ἐνίοτε ἐδείκνυε θαυμασίαν τινα ἁπλότητα. Ἡμέραν τινα, ἢ μᾶλλον ἓν ἑσπέρας, παλαίοντα διὰ τῆς ἀγορεύσεώς του, ὡς ἀθλητής, πρὸς δύο φατρίας, κατὰ τοῦ Ἀββᾶ Μωρὼ ἐκ τῆς δεξιᾶς, κατὰ τοῦ Ροβεσπιέρου ἐκ τῆς ἀριστερᾶς, ὁ Κ. δὲ Cazales μετὰ τῆς πεποιθήσεως μετριόφρονος ἀνδρὸς, διέκοψεν αὐτὸν οὕτως: «*Εἶσαι φλύαρος, καὶ τίποτε ἄλλο*».

Ὁ Μιραβὼ στραφεὶς πρὸς τὸν προεδρεύοντα ἀββᾶ Goutès «*Κύριε Πρόεδρε*, εἶπε, μετὰ παιδικῆς ὅλως μεγαλοφροσύνης, *ἐπιβάλετε σιωπὴν εἰς τὸν Κύριον Καζάλ, ὅστις μὲ καλεῖ φλύαρον*.

Ἡ ἐθνικὴ Συνέλευσις εἰς ἔγγραφόν τι πρὸς τὸν βασιλέα ἤρχιζε διὰ τῆς ἑξῆς φράσεως: *Ἡ Συνέλευσις καταθέτει εἰς τοὺς πόδας τῆς Α. Μεγαλειότητος μίαν προσφορὰν* κ.τ.λ. «*Ἡ Μεγαλειότης δὲν ἔχει πόδας*,» ψυχρῶς ἀπήντησεν ὁ Μιραβώ. Παρακατιὼν δὲ πάλιν ἔλεγον. «*Ἐμεθύσθη ἡ Συνέλευσις ἐκ τῆς δόξης τοῦ βασιλέως αὐτῆς*». Φαντασθῆτε ἔλεγεν ὁ Μιραβὼ ἐν μέθῃ νομοθέτας.

Ἐνίοτε ἐχαρακτήριζε διὰ μιᾶς λέξεως, ἣν ἤθελέ τις νομίσει τοῦ Ταλίτου, τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ πνεῦμα ὁλοκλήρου βασιλευούσης οἰκογενείας π. χ. ἐφώναζεν εἰς τοὺς Ὑπουργούς. «*Μὴ μοὶ ὁμιλεῖτε περὶ τοῦ δουκὸς ἡμῶν τῆς Σαβοΐας, κακοῦ γείτονος πάσης ἐλευθερίας*.!

Ἐνίοτε ἐγέλα· ὁ γέλως δὲ τοῦ Μιραβὼ εἶχε τι φρικαλέον!

Ἔσκωπτεν ἐνίοτε αὐτὸς ἑαυτόν. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Valfond, ὅτι τὴν 6 Ὀκτωβρίου ἔχων σπάθην ἀνὰ χεῖρας διέτρεχε τὰς τάξεις τοῦ συντάγματος τῆς Φλάνδρας καὶ ἐδημηγόρει εἰς τοὺς στρατιώτας, εἶπε, μετὰ τὴν παρατήρησίν τινος, ὅτι τοῦτο ἔπραξεν ὁ Κ. Καμάχης καὶ ὄχι ὁ Μιραβὼ, «Μετὰ τὰς ἐξετάσεις καὶ ἀνακρίσεις ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου, ἡ κατάθεσις τοῦ Κ. Βαλφὸν μόνον τὸν Κ. Καμάχην δύναται νὰ παρωργίσῃ, διότι ἐπειδὴ μοὶ ὁμοιάζει, ἐνόμισαν ὅτι εἶναι, ὡς ἐγὼ δυσειδής».

Ἐνίοτε ἐμειδία. Ὁπόταν τὸ ζήτημα τῆς ἀντιβασιλείας συνεζητεῖτο ἐν τῇ Συνελεύσει, ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸν δοῦκα τοῦ Ὀρλεάνς, καὶ ἡ δεξιὰ τὸν πρίγκηπα Κονδέ, τότε ἐξόριστον εἰς Γερμανίαν. Ὁ Μιραβὼ διετείνετο, ὅτι οὐδεὶς πρίγκηψ δύναται νὰ γίνῃ βασιλεὺς πρὶν ἢ ὁρκισθῇ εἰς τὸ Σύνταγμα. Ὁ Κ. Μοντλοζιὲ ἀντιπαρετήρησεν, ὅτι εἷς πρίγκηψ δύναται νὰ ἔχῃ λόγους νὰ μὴ ὁρκισθῇ· π. χ. εὑρίσκεται εἰς περιοδείαν ὑπερθαλάσσιον..... — Ὁ Μιραβὼ ἀπήντησεν «ὁ λόγος τοῦ προαγορεύσαντος θέλει τυπωθῇ· ζητῶ δὲ νὰ τεθῇ τὸ ἑξῆς παρόραμα «*Ὑπερθαλάσσιον*» ἀνάγνωθι «*Ὑπερρήνιον* (outre Rhin)». Ἡ ἀστειότης αὕτη ἔλυσε τὸ ζήτημα. Ὁ μέγας οὗτος ῥήτωρ ἔπαιζεν ἐνίοτε μετ' ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἐφόνευε. Ἂν δώσωμεν πίστιν εἰς τοὺς φυσιοδίφας, ἐν τῷ λέοντι ὑπάρχει ἡ γαλῆ.

Ὅτε ποτὲ οἱ εἰσηγηταὶ τῆς Συνελεύσεως ἀνεγίνωσκον κείμενον νόμου κακῶς συντεταγμένον, ἐγερθεὶς εἶπε «Ζητῶ νὰ κάμω ταπεινάς τινας «παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς «ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς Γαλλίας, ὅτι πρέπει «νὰ ὁμιλῇ γαλλιστί, καὶ νὰ γράφῃ γαλλιστὶ «τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους συντάττει.»

Ἐνίοτε ἐν μέσῳ τῶν βιαιοτέρων δημοτικῶν διαδηλώσεών του, ἐνεθυμεῖτο αἴφνης ὅτι εἶχεν εὐγενῆ καταγωγήν. Ἦτο δὲ τότε τοῦ συρμοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἐπικαλῶνται τὰς σφαγὰς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου· ὁ Μιραβὼ ἐποίει τοῦτο, ἀλλ' ἐν παρόδῳ ἔλεγε «*ὁ Κύριος ναύαρχος δὲ Κολιγὺ* (Coligny), *ὅστις, ἐν παρενθέσει, ἦτο ἐξάδελφός μου*.» Ἡ παρένθεσις ἦτο ἀξία τοῦ ἀνδρὸς, οὗ ὁ πατὴρ ἔγραφεν, «*ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μου μία μόνον ἐπιγαμία ὑπάρχει μετὰ προσώπων μὴ εὐγενῶν, οἱ Μέδικοι*.» — *Ὁ ἐξάδελφός μου κύριος Ναύαρχος δὲ Κολιγὺ*· Ἡ φράσις αὕτη ἤθελεν εἰσθαι αὐθάδεια εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἦτο ὅμως ἁρμοδιωτάτη διὰ τὴν αὐλὴν τοῦ λαοῦ τοῦ 1791.

Ἄλλοτε ὡμίλει ὡσαύτως οὕτως περὶ τοῦ ἀξιοτίμου ἐξαδέλφου του τοῦ σφραγιδοφύλακος (M. de Barentin· ἐν τῇ Συνεδρ· τῆς 24 Ἰουνίου 1789), ἀλλὰ κατ' ἄλλον τόνον.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΤΙΝΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

—

Ἐκτὸς τῶν πολυαρίθμων προνομίων, ὧν ἀπήλαυνον οἱ μεγάλοι ἄρχοντες, ἐνόμιζον ὅτι εἶχον καὶ τὸ δικαίωμα αὐτοὶ μόνοι τῆς ἰδιοτροπίας. Ἠδυνάμεθα νὰ ἀποτελέσωμεν εὐρεῖαν συλλογὴν τῶν

ἀριστοκρατικῶν αὐτῶν ἰδιοτροπιῶν. Ἀλλ' ἀρκοῦμεθα μόνον ν' ἀναφέρωμεν ὀλίγας πρὸς τέρψιν τῶν ἀναγνωστῶν μας.

Ὁ Σαιντιμὼν ὁμιλεῖ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ, περὶ ἐπισήμου τινος ἄρχοντος, οὗτινος τὸ ὄνομα μᾶς λανθάνει, ὅστις ἐφαντάζετο ὅτι εἶναι κύων θηρευτικός. Ὑλάκτει πολλάκις χωρὶς νὰ δύναται νὰ κρατηθῇ. Ἡμέραν τινὰ ἡ μονομανία του αὕτη τὸν κατέλαβεν ἐνώπιον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον, ὅπως δώσῃ ἐλευθέραν διέξοδον εἰς τὰς ὑλακάς του, ἃς προσεπάθει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ μετριάσῃ.

Ἡ κυρία Κουλάνζ, γνωστὴ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. διὰ τὴν ὀξύνοιάν της πρὸς τὸ σκώπτειν, καὶ περὶ ἧς ὁ Ἀββᾶς Γοβελῖνος, πνευματικός της, ἔλεγε μετὰ τὴν ἐξομολόγησίν της «ἑκάστη ἁμαρτία τῆς κυρίας ταύτης εἶναι ἓν ἐπίγραμμα», διηγεῖται ὅτι ὁ μαρκήσιος Μουὲ, ἐκάλυπτεν ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του μὲ δέρμα καὶ κέρας ἐλάφου καὶ ὅτι τὴν νύκτα τὸν ἐδίωκε σαλπίζων διὰ κυνηγετικῆς σάλπιγγος.

Ἐάν τις πιστεύσῃ τὴν πριγκηπέσσαν Παλατίναν, δευτέραν σύζυγον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ὁ καρδινάλιος Ῥισχελὲ, μόλις ἔπαιζεν ἐν παιγνίδιον σφαιριστηρίου, ἐφαντάζετο αἴφνης ὅτι μετεμορφώθη εἰς ἵππον. Ἐπήδα, ἔχρεμέτιζε καὶ ἔτρεχε περὶ τὸ σφαιριστήριον ὡς φρενητιῶν. Ἡ περίοδος αὕτη τῆς μανίας του διήρκει ἐπὶ μίαν ὥραν, μετὰ ταῦτα κατεκλίνετο· ἐγειρόμενος δὲ, οὐδὲν ἐνεθυμεῖτο πλέον.

Ἡ αὐτὴ κυρία διηγεῖται, ὅτι ὁ σύζυγός της συνείθιζε νὰ ἐπιθέτῃ τῶν μελῶν τοῦ σώματός του κομβολόγιον πλῆρες ἁγίων λειψάνων, ὁσάκις ἤθελε νὰ προφυλάξῃ αὐτὰ ἀπὸ ἀσθενείας. Τοσοῦτον δ' ἠγάπα τὸν ἦχον τῶν κωδώνων, ὥστε κατ' ἔτος μετέβαινεν ἐπίτηδες εἰς Πυρισίους ὅπως παρευρίσκηται, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Πέντων, εἰς τὴν παραμονὴν τῶν μνημοσύνων, καὶ ἀκούει τὸν ἦχον τῶν κωδώνων. Εἰς πᾶσαν ἄλλην μουσικὴν ἠσθάνετο μεγίστην ἀπέχθειαν. Ἐὰν ὁ κύριος οὗτος ἔζη τὴν σήμερον, ὁ καταχθόνιος κρότος τῶν ὀχημάτων, ἡ καταστροφὴ τοσούτων μονῶν καὶ ἐκκλησιῶν, καὶ πρὸ πάντων ἡ κατάργησις τῶν ὀχληρῶν κωδωνοκρουσιῶν, θὰ ἠλάττουν παραδόξως τὴν εὐχαρίστησίν του ταύτην.

Ὁ Σαρνασὲ κατείχετο ὑπὸ τῆς ἀλλοκότου μανίας νὰ κατασκευάζῃ κιβδηλα νομίσματα, ὅπερ τὸν ἔφερεν εἰς δικαστήριον μετὰ τοῦ ὡραίου βασιλέως, ὅστις ἤθελε νὰ ἔχῃ τὸ μονοπώλιον τῆς κιβδηλοποιείας.

Ὁ Σαρνασὲ εἶχε λαμπροτάτην ἐξοχικὴν οἰκίαν εἰς τὸ ἄκρον μεγαλοπρεποῦς δενδροφυτείας· ἡ θέα ὅμως τῆς οἰκίας του ἐκαλύπτετο ὑπό τινος ἄλλης ἑνὸς χωρικοῦ, ὃν ἡ τύχη ἔρριψεν ἐκεῖ.

Μολονότι ὁ Σαρνασὲ, ἰδίως δὲ ὁ πατήρ του, εἶχεν ἀρκετὰ προσφέρει εἰς τὸν χωρικὸν τοῦτον ὅπως ἀγοράσῃ τὴν οἰκίαν ταύτην, δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ κατορθώσῃ. Ὁ Σαρνασὲ δοκιμάζων τὴν αὐτὴν ἀντίστασιν, ἣν βραδύτερον συνήντησεν ὁ Φριδερῖκος μετὰ τοῦ μυλωθροῦ τοῦ Σὰν-Σουσὶ, ἐσκέφθη ἐπί τινα χρόνον περὶ ἀποφασιστικοῦ τινος μέτου, ὅπως φέρῃ τὸν ἄκαμπτον χωρικὸν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον. Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ κατώρθωσε τοῦτο.

Ἔστειλε καὶ προσεκάλεσε παρ' αὐτῷ τὸν χωρικὸν, ὅστις ἦτο ῥάπτης· «Φίλε μου, τῷ λέγει, προσεκλήθην εἰς τὰ ἀνάκτορα· ἔχω ἀνάγκην τεσσάρων ἐνδυμασιῶν διὰ τοὺς τέσσαρας ὑπηρέτας μου. Θὰ σοὶ δώσω ὅσα ζητήσῃς, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι θὰ μοὶ κάμῃς ταύτην τὴν ἐργασίαν χωρὶς νὰ κινηθῆς ἐντεῦθεν· θὰ τρέφησαι καὶ θὰ κοιμᾶσαι ἐνταῦθα· μὴ φροντίζῃς διὰ τίποτε καὶ ἐργάζου». Τὸ μίσθωμα συνεφωνήθη, καὶ ὁ ῥάπτης ἤρχισε τὴν ἐργασίαν του.

Ἐνῷ ὁ χωρικὸς εἰργάζετο, ὁ Σαρνασὲ κατώρθωσε νὰ λάβῃ μετὰ πλείστης ἀκριβείας τὸ σχέδιον καὶ τὰς διαστάσεις τῆς οἰκίας τοῦ χωρικοῦ, τὴν θέσιν τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν διαφόρων σκευῶν· μετὰ ταῦτα κατεδικάζει τὴν οἰκίαν καὶ μεταφέρει αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων βολῶν τουφεκίου. Ἐτοποθέτησε πάλιν τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ σκεύη εἰς ἣν πρότερον εἶχον θέσιν. Ὁ ῥάπτης μετ' οὐ πολὺ ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν του καὶ ὁ Σαρνασὲ ἀπησχόλησεν αὐτὸν καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν μέχρι τῆς νυκτὸς, εἰς τὴν πληρωμὴν καὶ τὴν ἀποπομπὴν αὐτοῦ. Ὁ δυστυχὴς χωρικὸς πληρωθεὶς ἀδρῶς, ἀναχωρεῖ ὅλως περιχαρὴς διὰ τὸ ἀέλπιστον τοῦτο κέρδος, καὶ ἄδων διευθύνεται πρὸς τὴν πτωχικὴν του οἰκίαν. Φθάνει εἰς τὸ πέρας τῆς δενδροφυτείας καὶ οὐδὲν βλέπει· τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκπλήττεται καὶ ἐπιστρέφει ὀπίσω. Οὐδεμία εἴδησις περὶ τῆς οἰκίας του. Τέλος περιπλανηθεὶς καθ' ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἀπωλέσας τὰ τέσσαρα τοῦ ὁρίζοντος σημεῖα, παρετήρησε περὶ τὸ λυκαυγὲς ἀντικείμενόν τι ὁμοιάζον τὴν οἰκίαν του εἰς μέρος τι ἔνθα πρότερον ὑπῆρχε σύμπλεγμα δένδρων. Μένει ἐπὶ πλήκτου καὶ ἡ ψυχή του βασανίζεται ὑπὸ δυσειδαιμονικῶν φόβων. Ἀναγνωρίζει τὴν οἰκίαν του, ἀλλ' εἰσέτι δὲν πείθεται. — Ὑπάρχει τρόπος ἀλάνθαστος πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας. — Εἰσάγει τὴν κλεῖδα εἰς τὸ κλειθρον· ὦ τοῦ θαύματος! ἡ κλεὶς στρέφεται, ἡ θύρα ἀνοίγει! βλέπει τὰ πάντα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι εἶναι παραδεδομένος εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τὴν κακεντρέχειαν τῶν πονηρῶν πνευμάτων, ἅτινα θὰ κάμωσι ἴσως τὴν πτωχήν του καλύβην νὰ περιηγηθῇ τὴν ὑφήλιον ἅπασαν.

Ὁ υἱὸς τοῦ στρατάρχου τῆς Μιλλεράης, ὅστις ἐνυμφεύθη τὴν Ὀρτενσίαν Μανσίνην, τὴν ὡραιοτέραν τῶν ἀνεψιῶν τοῦ καρδιναλίου Μαζαρίνου καὶ ὅστις ἔλαβε τὸ ὄνομα Δοὺξ δὲ Μαζαρῖνος, διεκρίνετο μεταξὺ τῶν παραδοξοτέρων ἀνθρώπων. Ἀφοῦ εἴκοσιν ἔτη ἔζησε μακρὰν τῆς συζύγου του, ἐφαντάσθη ἐπὶ τέλους νὰ κινήσῃ δίκην κατ' αὐτῆς, ὅπως τὴν ἀναγκάσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐξ Ἀγγλίας, ὅπου αὕτη εἶχεν ἀποκαταστηθῆ, ἀφοῦ περιῆλθε τὸν κόσμον ἅπαντα. Ἡ Ὀρτενσία δὲν ἐπέστρεψε καὶ μετ' ὀλίγας μάλιστα ἡμέρας ἀπέθανε.

Ὁ σύζυγός της, ὅπως τὴν ἐκδικηθῇ, ἔστειλε καὶ μετεκόμισεν ἐξ Ἀγγλίας τὸ πτῶμα της, τὸ ἔθεσεν ἐντὸς μολυβίνης λάρνακος καὶ οὕτω ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς μακαρίτιδος, περιῆλθε τὰ ὀγδοήκοντα αὐτοῦ μέγαρα, ἅτινα κατῴκει διαδοχικῶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Αἱ θυγατέρες του εἶχον ὡραιοτάτους ὀδόντας. Προσεπάθει νὰ πείσῃ αὐτὰς νὰ τοὺς ἀποσπάσωσι, φοβούμενος μὴ ἕνεκα τούτου ἀποκτήσωσιν ἐρωμένας. Αἱ προφυλάξεις του ὅμως αὗται δὲν ἐμπόδισαν τὸν Μαρκήσιον Δὲ Ῥισχελιὲ νὰ ἁρπάσῃ μίαν ἐξ αὐτῶν ἐκ τῆς εἰς Καλότην μονῆς τῆς Παναγίας.

«Τρέχει μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της, ἔγραφεν ἡ κ. Δὲ Σαβινιὲ, ὅστις νομίζω εἶναι σύζυγός της· ἤδη, ἐνῷ ὁ πατήρ της πορεύεται εἰς Γρενόβλην, Τράππην καὶ Ἀγγέριον, ὅπως συμβουλευθῇ ἂν πρέπῃ νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν θυγατέρα του ἢ ὄχι. Πῶς νὰ ἔχῃ τις ὑπομονὴν μὲ ἕνα τοιοῦτον παράφρονα; Ὅτε πάντες σχεδὸν οἱ συγγενεῖς συναινοῦσιν εἰς τὸν γάμον, ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν, ὁ δοὺξ δὲ Μαζαρῖνος, ἐξακολουθεῖ ἐντόνως τὰς ἐρεύνας του· ὁ γάμος οὐχ ἧττον ἐτελέσθη· ὁ βασιλεὺς ἐσυγχώρησε τὴν πρᾶξιν ταύτην εἰς τὸν μαρκήσιον Δὲ Ῥισχελιὲ, χάριν τῶν ὑπηρεσιῶν ἃς παρὰ τοῦ καρδιναλίου εἶχε λάβει.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα, ὁ πατὴρ τῆς ἀπαχθείσης νεάνιδος, Μαζαρίνος, ἀποφασίσας καὶ οὗτος εἰς ἡλικίαν λίαν προβεβηκυῖαν νὰ νυμφευθῇ, συνεβουλεύετο τὴν κυρίαν Μεντενὼν διὰ τὸν ὑμέναιον τοῦτον. Τῇ ἔλεγεν, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ θέσῃ πρῶτον τὴν μελλόνυμφόν του εἴς τινα μονὴν ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς μῆνας, ὅπως τὴν δοκιμάσῃ ἂν ἔχῃ φυσικὴν κλίσιν πρὸς τὸν γάμον.

Ἐπίστευεν εἰς τὴν δύναμιν τῆς τύχης, εἰ καὶ θρῆσκος μέχρι φανατισμοῦ. Ἐκραγείσης ἡμέραν τινὰ πυρκαϊᾶς ἐν τινι τῶν μεγάρων αὐτοῦ, πολλοὶ ἔσπευσαν ὅπως σβέσωσι τὸ πῦρ. Ἀλλ' ὁ δοὺξ δὲ Μαζαρῖνος, κρατῶν ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα, ἔτυπτεν ἐκείνους οἵτινες ἀντεπεξερχόμενοι κατὰ τῆς πυρκαϊᾶς, ἀνθίσταντο εἰς τὴν θέλησιν τῆς τύχης. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετήλλασσε τὰ καθήκοντα τῶν θεραπόντων του διὰ κλήρου, καὶ οὕτω ὁ μὲν πρώην μάγειρος του ἐλάγχανεν ἐπιμελητής του, ὁ δὲ σαρωτὴς, γραμματεύς του.

Ὁ Λουδοβῖκος ΙΔ'. ἔβλεπεν αὐτὸν αἴφνης ἐν Βερσαλλίαις. Μόνος δὲ σκοπὸς τῶν τοιούτων ἐπισκέψεών του ἦτο νὰ διηγῆται εἰς τὸν βασιλέα πλῆθυν ὀνείρων ἀφορώντων τὰς ἐρωμένας του· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς χαρίεις μᾶλλον ἢ εὐλαβὴς, ἐγέλα σφόδρα διὰ τὰς ἀπαισίους προφητείας τοῦ δουκὸς Δὲ Μαζαρίνου. Ἔλεγεν ὅτι εὑρίσκεται εἰς στενὰς σχέσεις μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐθεώρει τὰς ἰδέας του ὡς θείας ἀποκαλύψεις.

Ὁ Σαὶν-Βρεμόνδ ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ὅτι διέτρεφεν ἓν τῶν τέκνων τοῦ Δὲ Ῥεσχιλιὲ, ἀπαγορεύων ῥητῶς εἰς τὴν τροφὸν νὰ γαλουχῇ αὐτὸ τὰς παρασκευὰς καὶ σάββατα, ὅπως τὸ γυμνάσῃ νὰ ἐκμυζᾷ ἀντὶ γάλακτος τὴν ἱερὰν συνήθειαν τῆς σκληραγωγίας καὶ νηστείας.

Ἐὰν ἡ δηκτικὴ Σελιμένη τοῦ Μισανθρώπου ἔλεγεν, ὁμιλοῦσα περὶ τῆς σεμνοτύφου Ἀρσινόης:

Τὴν γύμνωσιν ἐκάλυπτεν ἐκείνη τῶν εἰκόνων,
Πλὴν τὴν πραγματικότητα, ὑπερηγάπα μόνον,

δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὸν δοῦκα Δὲ Μαζαρίνον. Αἱ πραγματικότητες δι' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχον, καθότι ἐπέπιπτεν ὡς βάνδαλος κατὰ τῶν ἀγαλμάτων καὶ εἰκόνων, ἅτινα τῷ ἔφερεν ἡ πλουτία κληρονομία τοῦ καρδιναλίου. Ἠκρωτηρίαζε πάντα τὰ ὡραιότερα καὶ θαυμαστότερα ἀγάλματα, καὶ κατεσπίλου ἀνηλεῶς τὰς ἐξαισιωτέρας εἰκόνας τῶν ἐξοχωτέρων καλλιτεχνῶν.

Ὁ καρδινάλιος Μαζαρῖνος, ἐθεωρεῖτο, καὶ δικαίως, ὡς συλλήσας καθ' ὑπερβολὴν τὸ δημό-

σιον ταμεῖον· Ὁ Φουκὲ ἐπλήρωνε τὰς ἐρωμένας του καὶ τὰ μέγαρά του ἀφθόνως ἐκ τοῦ βασιλικοῦ ταμείου, ἀλλ' οὔτε νὰ προσεγγίσῃ κἂν ἠδύνατο εἰς τὴν ἀπληστίαν τοῦ Μαζαρίνου. Ὁ κληρονόμος τοῦ καρδιναλίου, λεπτότερος καὶ αἰσχυνόμενος ἴσως διὰ τὰς φήμας, αἵτινες διεδίδοντο περὶ τῆς φιλαργυρίας καὶ δολιότητος τοῦ πρωθυπουργοῦ Μαζαρίνου, δὲν ἀπέλαυεν ἄνευ τύψεων τοσοῦτον μεγάλης περιουσίας. Ὅθεν ἐν τῶν μεγαλειτέρων εὐτυχημάτων του ἦτο νὰ περιπλέκηται εἰς δίκας, διότι ἀπολλύων αὐτάς, ἔλεγεν, ἔπαυε νὰ κατέχῃ ἀγαθὰ μὴ ἀνήκοντα εἰς αὐτόν. Ἐὰν ποτε ἐκέρδιζε δίκην τινα, διετήρει ἐν συνειδήσει τὸ εἰς αὐτὸν ἐπιδικαζόμενον, διότι ἡ δικαιοσύνη τοῦ τὸ παρεχώρει. Τὸ τοιοῦτον βεβαίως οὐδόλως ἐστρέφετο πρὸς ἔπαινον τοῦ πρωθυπουργοῦ.

Ὁ δοὺξ Μαζαρίνος ἀπεκρίνετο εἰς ὅσους τὸν συνεβούλευον ν' ἀποφεύγῃ τὰς δίκας καὶ νὰ μένῃ ἥσυχος, ὅτι «ὁ Κύριος δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὅπως φέρῃ τὴν εἰρήνην, ὅτι αἱ λογομαχίαι, αἱ ἔριδες, αἱ δίκαι, εἶναι τοῦ θείου δικαίου, οἱ δὲ συμβιβασμοί, τῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοήσεως»· διὸ καὶ εἶχε σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ περιπλέκηται εἰς δίκας καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν καὶ οὐδέποτε νὰ ἔρχηται εἰς συμβιβασμόν.

Τίς ἤθελε πιστεύσει, ὅτι ὁ ἰδιότροπος οὗτος ἀνὴρ, ὁ οἰονεὶ παράφρων, εἶχεν οὐχ ἧττον ἔξοχα προτερήματα; Ὁ Σαινσίμων λέγει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς· «Ἤκουσα νὰ λέγωσιν ὅτι οὐδεὶς τῶν συγχρόνων του ἠδύνατο νὰ ἔχῃ λεπτότερον καὶ περισσότερον πνεῦμα, ὅτι ἦτο ἐκ τῶν καλλιτέρων τῆς ἐποχῆς του καὶ λίαν εὐπαίδευτος· μεγαλοπρεπὴς, κατὰ πάντα φιλόκαλος καὶ ἀνὴρ πολύτιμος, ἀπολαμβάνων τὴν εὔνοιαν καὶ ἀγάπην τοῦ βασιλέως, ὅστις οὐδέποτε ἔπαυε νὰ τὸν ἀγαπᾷ καὶ νὰ τῷ δίδῃ συνεχῆ δείγματα τῆς ἀγάπης του· χαρίεις δὲ, εὐπροσήγορος καὶ εὐγενὴς πολὺ εἰς τὴν συναναστροφήν του.»

(Ἕπεται συνέχεια).

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

— Ὁ Βάκων, ὁ Μίλτων, ὁ Warbuton, ὁ Ἀλφιέρης, πρὶν ἢ ἐπιληφθῶσιν ἔργου τινὸς, ἔπρεπε ν' ἀκούσωσι τεμάχιον μουσικῆς, λέγουσι δὲ ὅτι καὶ ὁ περίφημος ἱεροκήρυξ Βορδαλοῦ ἔπαιζε τεμάχιόν τι μουσικῆς διὰ τοῦ Βιολίου του, πρὶν ἢ παρασκευάσῃ τὸν λόγον του.

— Ὁ Κορνήλιος, ὁ Μάλε Βράγχιος, καὶ ὁ Ὄβεν, συνέγραφον ἐν τῷ σκότει· ὁ δὲ Κουϊάκιος ἐμελέτα καὶ συνέγραφε κατὰ γῆς, πρηνὴς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους περὶ αὐτὸν ἔχων τὰ χειρόγραφά του καὶ τὰ βιβλία του.

— Ὁ βιβλιογράφος γερμανὸς Ῥαϋμὰν (ἀποθ. 1743) διῆλθε τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του ὄρθιος. Ὁ Γκαίτε συ ἔθετε περιπατῶν· ὁ δὲ Καρτέσιος καὶ Λειβνίτιος, ἐξηπλωμένοι μετεχειρίζοντο τὸν τρόπον τῆς *ὁριζοντείου μελέτης*.

— Ὁ ἄγγλος Θόμσων, συγγραφεὺς τῶν ποιημάτων «*τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους*» διήρχετο ὁλοκλήρους ἡμέρας ἐπὶ τῆς κλίνης· ἐρωτώμενος δὲ διὰ τί δὲν ἐγείρεται, ὑπελάμβανε «Δὲν βλέπω τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐγερθῶ»

— Ὁ Βετόβεν (Beethoven) δὲν ἀπέκτησε ποτὲ οὔτε γυναῖκα, οὔτε ἐρωμένην, εἶχεν ὅμως ἀντὶ τούτων δύο ἐπιθυμίας καθ' ὑπερβολὴν, τὴν τοῦ περιπάτου καὶ τῆς μετοικήσεως. Μόλις ἐγκαθίστατο ἔν τινι οἰκίᾳ, ἀμέσως εὕρισκεν ἐλάττωμα καὶ παρεσκευάζετο πρὸς ἀναχώρησιν. Καθ' ἑκάστην δὲ μετὰ τὸ γεῦμα, ἐξετέλει μακρὸν καὶ κοπιαστικὸν περίπατον, χωρὶς οὐδεμία τῆς ἀτμοσφαίρας κατάστασις νὰ τὸν ἐμποδίζῃ.

— Ἡ κόμησσα de Verrue, ἐρωμένη τοῦ Βίκτωρος-Ἀμεδαίου, δουκὸς τῆς Σαβοΐας, ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς ἡδονὰς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς της· (ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 66 ἐτῶν) Ἡ ἰδία συνέθεσε τὴν ἑξῆς ἐπιτάφιον ἐπιγραφήν της.

Ci-gît, dans une paix profonde,
Cette dame de volupté!
Qui, pour plus grande sûreté.
Fit son paradis dans ce monde.

Ἐνθάδε κεῖται, ἐν βαθεῖᾳ εἰρήνῃ, ἡ *κυρία* αὕτη τῆς *ἡδυπαθείας*, ἥτις, πρὸς *μεγαλειτέραν* αὐτῆς *ἀσφάλειαν*, ἔκαμε τὸν παράδεισόν της εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

Εἶναι ὄντως ἀξιοπαρατήρητον λέγει ὁ Vigneul Marwlle, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἐπιστημόνων μόνον οἱ ἰατροὶ ἐξέρχονται τοῦ κύκλου των καὶ συγγράφουσι περὶ ἑτέρων ἀντικειμένων, ὅλως ξένων τοῦ ἐπαγγέλματός των· καὶ δὴ ὁ Σκαλίγκρος ἰατρὸς, συνέγραψε περὶ κριτικῆς καὶ ποιήσεως· ὁ Βινιὲρ ἰατρὸς συνέγρψε ὀγκωδεστάτους τόμους γενικῆς ἱστορίας, ὁ Ἀρνὼδ de Villeneuve ἀνεμίχθη εἰς τὰ θεολογικὰ, ὁ δ

Φάβιος Νίφος, ἰατρὸς Ἰταλὸς, εἰς τὰ μαθηματικά. ὁ Caeseus, ἰατρὸς ἄγγλος, συ ἔγραψε περὶ μουσικῆς, ὁ δὲ Marcile Ficin, ἰατρὸς καὶ ἱερεὺς ἐνταυτῷ, μετέφρασε τὸν Πλάτωνα εἰς τὴν λατινικὴν καὶ ἐξήγητε τὴν φιλοσοφίαν του. Ὁ Γουλιέλμος Καπιὲλ μετέφρασε γαλλιστὶ τὸν Μακιαβέλλην, ὁ Κοπέρνικος ἰατρὸς ἱερωμένος, ἔγραψε περὶ ἀστρονομίας καὶ κινήσεως τῆς γῆς· Ὁ Λάζιος, ἰατρὸς γερμανὸς, ἔγραψε πραγματείαν Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. Ὁ Φίλιππος Κουριάνας, ἰατρὸς τῆς βασιλίσσης Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων, ἐσχολίασε ἓξ βιβλία τῆς ἱστορίας τοῦ Ταχίτου. Ὁ Παῦλος Ἰόβος, ἰατρὸς καὶ κατόπιν ἐπίσκοπος, συνέγραψεν ἐπαίνους τῶν ἐνδόξων συγχρόνων του ἀνδρῶν. Ὁ Ἀλοῦσιος Λίλιος, ἰατρὸς ἐν Ῥώμῃ, ἐνησχολήθη εἰς τὴν διαρρύθμισιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου. Οἱ ἑπόμενοι ὡσαύτως ἰατροὶ συνέγραψαν ἐπὶ ἀντικειμένων ὡσαύτως ἐκτὸς τοῦ κλάδου των· ὁ Ragnerius Snois, παράφρασιν τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβὶδ καὶ ἱστορίαν τῆς Ὁλλανδίας, εἰς 13 βιβλία. Ὁ Σορβιέρος μετέφρασε ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν τὴν *Ἀτοπίαν* τοῦ Θωμᾶ Μώρου. Ὁ Θωμᾶς Reinesius, συλλογὴν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, καὶ De variarum Lectionum· ὁ Πετίτος, πραγματείαν περὶ ποιητικῆς μανίας (de furore poetico), ὁ Perrault, ἰατρὸς καὶ μετέπειτα ἀρχιτέκτων, μετάφρασιν τοῦ Βιτρουβίου εἰς τὴν γαλλικὴν, παρέδιδε δὲ δημοσίᾳ καὶ μαθήματα γεωμετρίας καὶ ἀρχιτεκτονικῆς.

Τὸ τοιοῦτον δὲ συνέβη καὶ ἐν Ἑλλάδι ἔνθα πλεῖστοι τῶν ἰατρῶν ἐπεδόθησαν εἰς συγγραφὰς ὕλης ἀλλοτρίας τῆς ἐπιστήμης των· πολλοὶ δὲ ἰατροὶ ἀνέβησαν καὶ εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τῆς πολιτείας, οἷος ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ Καποδίστριας. Συγγραφεῖς ἰατροὺς ἐπὶ ὕλης ἀλλοτρίας ἐνθυμούμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος προχείρως τὸν ἐν Πειραιεῖ Κύριον Ἀφεντούλην, ἰατρὸν καὶ ποιητὴν ἐν ταυτῷ, ἐνίοτε καὶ δημοσιογράφον, καὶ τὸν Κ. Γοῦδαν συγγραφέα διαφόρων πολιτικῶν φυλλαδίων καὶ τελευταῖον βιογράφον τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἠξεύρομεν ἂν ὁ Λομβάρδος καὶ ὁ Βαλασσόπουλος, βουλευταὶ καὶ πρώην ὑπουργοὶ, συνέγραψάν τι, πάντως ὅμως, θὰ γράφωσι πολιτικὰ ἄρθρα.

Η ΑΝΟΙΞΙΣ.

Ἦλθε καὶ πάλ' ἡ ἄνοιξις, περάσανε τὰ χιόνια,
Οἱ κάμποι πρασινίσανε,
Τὰ δένδρα λουλουδίσανε,
Κ' ἦλθαν τὰ χελιδόνια.

—

Μυρίσαν τὰ τριαντάφυλλα, τὰ ἄνθη, τὰ ζυμπούλια,
Καὶ ἡ δροσούλα τῆς βραδιᾶς
Ποτίζει τ' ἄνθη τῆς ῥοδιᾶς,
Λαμποκοπάει ἡ πούλια.

—

Φωσᾷ τ' ἀγέρι σιγανὰ, τ' ἀηδόνι χαιρετάει,
Κι' αὐτὸ κρυμμένο ς' τὰ κλαδιὰ
Χαίρεται τὴν ἐλευθερὶὰ
Γλυκὰ ποὺ κελαϊδάει.

—

Γελᾶ ὁ οὐρανὸς, ἡ γῆ, οἱ κάμπ', ὅλα γελοῦνε
Τ' ἄγρια πεῦκα ς' τὰ βουνὰ
Γέρνουν κ' ἐκεῖνα ταπεινὰ,
Τὸ Μάϊ χαιρετοῦνε.

—

Μεσ' ς' ταῖς ῥαχούλαις βόσκουνε χαρούμενα τ' [ἀρνάκια
Καὶ ὁ βοσκὸς τὰ καρτερᾷ
Κι' αὐτὰ πηδοῦνε μὲ χαρὰ,
Γλὰν—Γλὰν τὰ κουδουνάκια.

—

Σ' τοὺς κήπους πᾶν' ἡ ἔμορφες κι' ὁ Ζέφυρος σιμά τους,
Κι' αὐγερινὸς ἀπὸ 'ψηλὰ
μὲ ταῖς ἀχτίναις του φιλᾷ
καὶ παίζει 'ς τὰ μαλιά τους.

—

Χαίρω κ' ἐγὼ τὴν ἄνοιξι ποὺ βλέπω τὰ ὀρφανά μου
μεσ' 'ς τὰ χορτάρια τὰ χλωρὰ
νὰ κόβουν ἄνθη δροσερὰ
νὰ ῥίχνουν 'ς τὴν ποδιά μου.

Μ. Μ.

Ἡ Λ'. Ὠδὴ τοῦ Πετράρχου.

(μετάφρασις)

Ὦ! δὲν ἐστάθη πώποτε εἰς δῶμά τι στρουθίον,
Οὐδὲ εἰς δάσος, ὡς ἐγὼ, μονήρες τι θηρίον!
Εἶμαι μονήρης!... πλὴν παντοῦ ὅπου τὸ βλέμμα [στρέψω,
Ἐκείνην μόνην θὰ ἰδῶ... ἐκείνην θὰ προσβλέψω!
Τ' ὄμμά μου ἄλλον ἥλιον ποτὲ δὲν διακρίνει,
Τὸ μόνον ἀντικείμενον αὐτοῦ εἶναι ἐκείνη!

Καὶ μόνην φεῦ! ἔχω χαράν, νὰ κλαίω αἰωνίως.
Μοὶ εἶν' ὁ γέλως βάσανος καὶ βάσανος ὁ βίος...
Τροφή μου δηλητήριον, πικρία εἶναι μόνη,
Ὁ δ' οὐρανὸς μοὶ φαίνεται ὡς μελανὴ σινδόνη!
Ὤ! τυραννία εἶν' ἡ νύξ, καθ' ὅλον μου τὸν βίον,
Κ' ἡ κλίνη μου μοὶ φαίνεται μάχης σκληρὸν πεδίον.

—

Τὸν ὕπνον, ὅστις ἀφαιρεῖ ἀφ' ὅλων τὴν καρδίαν,
Ἐκείνην τὴν τερψίθυμον, ἐκείνην τὴν γλυκείαν
Ἰδέαν ἥτις τηρεῖ ἐν τῇ ζωῇ, δὲν σφάλλει,
Ἐκεῖνος ὅστις συγγενὴ θανάτου τὸν ἐκάλει!

—

Εἰς τὴν εὐδαίμονα αὐτὴν ἐξόχως γῆν, τὸν κόσμον,
Ἔχετε λόφους σκιεροὺς ἀνθέων σεῖς εὐόσμων,
Ὄχθας πρασίνους ἔχετε σεῖς εἰς τὴν οἰκουμένην, ...
Ἐγὼ πλὴν ὄχι!... ὤ! ἐγὼ... θρηνῶ τὴν ἐρωμένην!

Ὀκτώβριος τοῦ 1870.

Α. ΑΙΒΑΘΗΝΟΠΟΥΛΟΣ
ἐπιλοχίας.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ.

ΥΠΟ ΕΝ ΛΕΥΚΑΔΙ ΔΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΣΥΣΤΗΘΕΙΣΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ» (1).

Πρὸς τὰς διὰ συνεταιρισμοῦ συστηθείσας Ἑταιρίας εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς Σύρον.

—

«Αὐτοβοήθεια μου ἀδελφή
Καὶ σὲ ἀδελφὴ «Παν δώρα»
Σᾶς χαιρετᾶ ἡ «Συγκομιδή»
Ἀπ' τῆς Σαπφοῦς τὴν χώρα.

—

Καὶ δέεται καὶ παρακαλεῖ
Τὸν Θεὸ νὰ σᾶς ἐβλογήσῃ
Κ' ὅσα ἡ καρδιά σας ἐπιθυμεῖ
Τόσα νὰ σᾶς χαρίσῃ.

—

Νὰ ζῆτε καὶ ν' ἀξαίνητε
Καὶ νὰ στεφανωθῆτε,
Βασίλισσαις νὰ γένητε
Κακὸ νὰ μὴν ἰδῆτε.

—

Καὶ οἱ λέγγοι ὅσα ἔχουνε κλαδιὰ
Καὶ οἱ οὐρανοὶ ἀστέρας,
Τόσα νὰ κάμετε παιδιὰ,
Παιδιὰ καὶ θυγατέρας.

Καὶ τῆς Ἑλλάδος ὅλ' ἡ γῆ
Παράδεισος νὰ γίνῃ
Σιτάρι, λάδι καὶ κρασί
Ν' αὐξήσῃ νὰ πληθύνῃ.

—

Νὰ ξαναλάμψῃ ἡ Ἀνατολὴ
Ἡ Ἑλλὰς νὰ ζωντανέψῃ
Νιὸς Οὐρανὸς, κενούργια γῆ
Νιὸ φῶς νὰ βασιλέψῃ.

—

Ἡ Μεσημβρία ν' ἀλαφιασθῇ
Κ' ἡ Ἄρκτος νὰ φωνάξῃ,
Ἡ Δύσις ν' ἀνανοηθῇ
Νὰ ἰδῇ καὶ νὰ θαμάξῃ.

—

Καὶ μόνη τότες ἀ τὸ πῇ
Καὶ νὰ τὸ διαλαλήσῃ
Πῶς χώρις τὴν Ἀνατολὴ
Τρισκόταδο εἶν' ἡ Δύσις.

Ι. Γ. ΚΑΒΑΔΙΑΣ.

(1) Σ. Σ. Τὸ ἔργον ποιημάτιον κατεχωρίζομεν χάριν τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ.

Ὦ Ζεῦ, διατί τοῦ μὲν κιβδήλου χρυσοῦ ἔδωκας σαφῆ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τεκμήρια, πρὸς διάγνωσιν δὲ τοῦ καλοῦ ἀνδρὸς, οὐδὲν σημεῖον ἔθηκες ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ;

Φιλοκατήγορον φύσει τὸ γυναικεῖον φῦλον, καὶ τοῦ μικροτέρου λόγου ἂν ἀφορμὰς λάβῃ, πολὺ πλείονα διαδίδει. Ὑπάρχει δέ τις ἡδονὴ μεταξὺ τῶν γυναικῶν, οὐδὲν καλὸν νὰ λέγωσι πρὸς ἀλλήλας.

Προτιμότερον νὰ ἀσθενῇ τις ἢ νὰ θεραπεύῃ ἀσθενοῦντα· διότι τὸ μὲν ἐστὶν ἁπλοῦν, τὸ δὲ δύο κακὰ συνάπτει· λύπην φρενῶν καὶ πόνον χειρῶν.

Τοῦτο μόνον τ' ἀνάλωμα ἅπαξ ἀναλωθὲν, δὲν δύνανται νὰ ἀναλάβωσιν οἱ θνητοὶ, τὴν ψυχὴν αὐτῶν· χρημάτων δὲ πολλοὶ ὑπάρχουσι πόροι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

Ἡ ὑπερβολικὴ θλῖψις συντέμνει τὸν χρόνον, ὡς καὶ ἡ ὑπερβολικὴ χαρά· καὶ τὰ ἀφθόνως ῥέοντα δάκρυα συμπαρασύρουσι τὰς ὥρας εἰς τὸν ῥοῦν αὐτῶν.

Ἡ μελαγχολία εἶναι ἡ χαλάρωσις τῆς θλίψεως· εἶναι οἱονεὶ ὕφεσις τοῦ πυρετοῦ τῆς ψυχῆς, φέρουσα εἰς τὴν θεραπείαν ἢ τὸν θάνατον.

Ὅταν ἓν καὶ μόνον βῆμα προβῇ τις πρὸς τὸ ἔγκλημα, πείθεται ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποχωρήσῃ πλέον καὶ ἐγκαταλιμπάνεται εἰς τὴν εἱμαρμένην τοῦ κακοῦ.

Ἡ δυστυχία εἶναι θρησκεία· πρέπει νὰ συμβουλευώμεθα αὐτήν· δίδει χρησμούς· ἡ φωνὴ τῆς κακοδαιμονίας εἶναι ἐκείνη τῆς ἀληθείας.

Πόσον ἐστὶν ἄφρων ὁ κράζων. «Σώσατέ με τοῦ θανάτου!» ὤφειλε μᾶλλον νὰ λέγῃ. «Σώσατέ με τῆς ζωῆς!»

Δὲν εἶναι τις ἐλεύθερος, διότι λέγεται ἐλεύθερος· ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ οἰκοδομήματος τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ ἀρετή.

CHATEAUBRIAND

Ὅταν τις εὐτυχήσῃ καθίσταται πολὺ ἢ πρότερον κουφότερος· ἐνῷ, τοὐναντίον, ἡ θλῖψις, ἡ δυστυχία, φαίνεται ὡσεὶ καθιστῶσα ἡμᾶς βαρυτέρους, καὶ ἐπιτιθεμένη μόλυβδον εἰς τὰς κνήμας ἡμῶν.

Ὁ ἀληθὴς ἔρως καταφρονεῖ τὰ προσκόμματα, τὸν χρόνον, τὴν ἀπουσίαν, καὶ μόνος οὗτος δὲν παρέρχεται, ὅταν τὰ πάντα περὶ αὐτὸν παρέρχωνται.

Ὁ ἀθῶος ἔρως δὲν φοβεῖται τοὺς μάρτυρας.

Εἰς τὸν ἔρωτα, καθὼς καὶ εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, δὲν τολμᾷ τις νὰ ἐκτείνῃ, ὅταν αἰσθάνεται τὰ θυλάκιά του κενά.

P. DE KOCK.

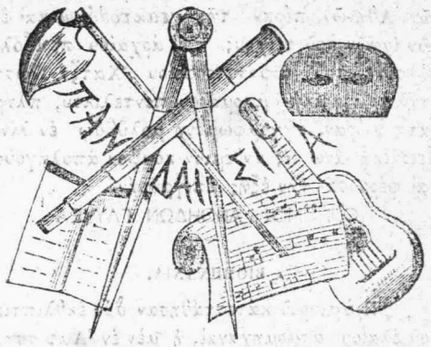

ΕΤΑΙΡΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ.

*** Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ ἐν Κων]πόλει Φιλανθρωπικοῦ Συλλόγου, ἐξελέχθησαν Πρόεδρος ὁ κ. Ἀρίσταρχος Βατιμπελᾶς· Ἀντιπρόεδροι, οἱ κ. Γ. Γιαμαλίδης καὶ Ι. Χρυσικόπουλος· ταμίας, ὁ Μέγας Σακελλάριος Σπυρίδων· Ἔφορος, ὁ Κ. Γεώργ. Μακρίδης· Γενικὸς Γραμματεὺς, ὁ κ. Γ. Βαλλιάνος· εἰδικὸς ὁ κ. Λεονάρδος Καμπάνης καὶ βιβλιοθηκάριος, ὁ κ. Π. Ἀποστολίδης.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

*** Ἐν Κων]πόλει ἐκδίδεται ὑπὸ τῶν συνταχτῶν τῆς ἐφημερίδος «Νεολόγου» λεξικὸν τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας ἐκ διαφόρων ὁμοίων καὶ ἄλλων συγγραμμάτων ἐρανισμένον. Τὸ λεξικὸν τοῦτο βαίνει κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν, περιλαμβάνον εἰς τὰς στήλας του διαφόρων τόπων καὶ πόλεων συνοπτικὰς ἱστορικὰς καὶ γεωγραφικὰς περιγραφάς

ΕΘΝΙΚΑ ΕΡΓΑ.

*** Ὁ κ. Κωνστ. Ζάπας, ἐξάδελφος τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγ. Ζάπα, ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας 25 χιλιάδας δραχμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν νέας γεφύρας ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας, ἥτις ἤνωνε τὸ στάδιον μετὰ τοῦ Ζαπείου χώρου τοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ Ἰλισσοῦ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ.

*** Ἐν Καλάμαις ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Ἀλαγωνίας καὶ τοῦ Ἡγουμένου τῆς μονῆς Μαρδιακίου, ὁ ἀρχαῖος ναὸς τοῦ Διονύσου, περὶ οὗ ὁ Παυσανίας ποιεῖται μνείαν, εἰς τὴν θέσιν *Σιδηροβάγειτον* τοῦ χωρίου *Μικρᾶς Ἀιαστάσοβας*.

*** Ἐσχάτως ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ βόρειον μέρος

τῶν Ἀθηνῶν, πέραν τῆς *στακτοθήκης* καὶ ἔξω τῶν ἰχνῶν τοῦ τείχους τοῦ ἀρχαίου περιβόλου, πλησίον τοῦ ὀρφανοτροφείου Χατζῆ-Κῶστα, στήλη νεκρικὴ μαρμάρου πεντελικοῦ, πλήρης κατὰ χώραν, ἐγγομφωμένη μολύβδῳ ἐν λίνδῳ Πειραϊκῇ, ἄνω εἰς ἀνθέμιον κομψὸν ἀπολήγουσα, καὶ φέρουσα τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν.

ΟΝΗΣΙΜΟΣ ΑΝΘΗΔΩΝ ΓΛΥΚΕΑ

—

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

*** Πρὸ μικροῦ κατεστάθησαν δύο ἐκθλιπτικαὶ τοῦ ἐλαίου ἀτμομηχαναί, ἡ μὲν ἐν Ἀμφίσσῃ, ἡ δὲ ἐν Χρυσῷ· ἡ ἐν Ἀμφίσσῃ ἐλαιομηχανὴ ἐκθλίβει καθ' ἡμερονύκτιον διακόσια πεντήκοντα περίπου κοιλὰ ἐλαιῶν.

*** Αἱ ἐγχώριοι ἐφημερίδες μετ' ἐπαίνων ἀναφέρουσι τὸ μόνον ἐνταῦθα στοιχειοχυτικὸν κατάστημα τοῦ κυρίου Κ. Μηλιάδου πρὸ τριακονταπενταετίας συστηθὲν καὶ διευθυνόμενον ἤδη ὑπὸ τοῦ κυρίου Λεωνίδα Μηλιάδου, υἱοῦ. Τὸ κατάστημα τοῦτο παρέχει τὰ προϊόντα αὐτοῦ εἰς ὅλα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς τὰ τυπογραφεῖα· διατηρεῖ 10 ἕως 12 ἐργάτας τακτικῶς, πολλοὺς τῶν ἐργατῶν ἐμόρφωσεν ὁ κύριος Μηλιάδης τεχνίτας, προσπαθοῦντας ἤδη ἀλλὰ ματαίως νὰ τὸν μιμηθῶσιν εἰς παραγωγὴν ἔργων. Ἐσχάτως δὲ ἐβραβεύθη κατὰ τὴν Β'. Ὀλυμπιάδα ὁ κύριος Μηλιάδης ἀργυρῷ βραβείῳ πρώτης τάξεως. Ἡ Κυβέρνησις ὑποστηρίζουσα τὴν βιομηχανίαν τὴν διὰ θυσιῶν μόλις προαγομένην ἐν Ἑλλάδι, ὀφείλει νὰ εἰσακούσῃ τὴν αἴτησιν τοῦ κυρίου Μηλιάδου υἱοῦ, αἰτοῦντος ἑνὸς ἔτους ὑποτροφίαν πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ ἐν Εὐρώπῃ εἰς τὸ γλυπτικὸν μέρος τῆς τέχνης. Οὕτω θέλει τελείως μορφωθῇ παρ' ἡμῖν ὁ κλάδος οὗτος τῆς βιομηχανίας.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ.

*** Κατὰ στατιστικὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν Γερμανίᾳ, ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν ἐν τῷ Γαλλο-Πρωσσικῷ πολέμῳ 13, 960 φονευμένοι ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης, 88, 924 πληγωθέντες ἀποθανόντες καὶ ἐλλείποντες· τὸ ὅλον 102, 884 τῆς βορείου Γερμανίας καὶ τοῦ Βάδεν· 20,000 Βαυαροὶ καὶ Βυρτεμβέργιοι, τὸ ὅλον 122, 884. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ὑπερβαίνει ἐξ φορὰς τὸν τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1866 ὅστις μόλις ἀνήρχετο εἰς 20, 000· ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἂν ἦναι ἀληθής, ὡς φαίνεται εἰς τὸν Γερμανικὸν τύπον, εἶναι ὑποδεέστερος τοῦ ὑπολογιζομένου διὰ τῶν λοιπῶν ἐφημερίδων τῆς Εὐρώπης.

Παρορά̀ματα Κ'. ΚΑ'. φυλλαδίου·

Σελὶς 506. στήλη Α'. ἐν τῷ πίνακι ἀντὶ μεταξὺ α ν καὶ α ὅ γράφε α φ καὶ α ὅ.
» » » Β'. στίχος 9 » ἐ ξ ή γ η σ ε ν ἀνάγνωθι ἐ ζ ή τ η σ ε ν.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ Κ'. καὶ ΚΑ'. Φυλλαδίῳ γρίφου.

Δὶς ταὐτὸ ἐξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.

Τὴν λύσιν τοῦ ἀνωτέρω γρίφου ἔπεμψεν ἡμῖν πρῶτος ὁ κ. Π. Ἠλιόπουλος, λαβὼν καὶ τὴν ὑποσχεθεῖσα ἀμοιβήν.

Κατόπιν ἔπεμψαν ἡμῖν αὐτὴν, οἱ Κ. Κ. Γ. Ξάνθης, ΣΤ. Κατούλης καὶ Σ. Καστελλορίζος

ΓΡΙΦΟΣ

Ος $^1/_2$ ς Μ. Π. =

Τὸν παρόντα γρίφον προσδιορίζομεν διὰ τοὺς ἐν ἀλλοδαπῇ συνδρομητάς μας. Ὡς ἀμοιβὴν δὲ τοῦ λύτου τιθέμεθα διήγημα τερπνότατον ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.